

Contingut dels estats financers

José María López de Pedro

PID_00205269

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. El marc conceptual	7
1.1. Principis comptables	8
1.1.1. El principi de meritació	9
1.1.2. El principi de prudència	12
1.2. Elements dels comptes anuals	13
1.2.1. Condicions de la definició d'actiu	14
1.2.2. Condicions de la definició de passiu	15
1.2.3. Condicions de la definició de patrimoni net	16
1.2.4. Condicions de la definició d'ingrés	17
1.2.5. Condicions de la definició de despesa	18
1.3. Criteris de registre o reconeixement comptable dels elements patrimonials	19
1.4. Criteris de valoració	21
2. Formulació dels comptes anuals	24
2.1. Normes per a la formulació dels comptes anuals	24
2.2. Els models normal i abreujat per als estats financers	25
3. El contingut dels documents obligatoris	27
3.1. El balanç de situació	27
3.1.1. Els elements de l'actiu	32
3.1.2. Els elements del passiu	33
3.1.3. Els elements del patrimoni net	33
3.2. El compte de pèrdues i guanys	38
3.2.1. Contingut del compte de pèrdues i guanys	40
3.2.2. Resultats que apareixen en el compte de pèrdues i guanys	41
3.2.3. Resultats que no apareixen en el compte de pèrdues i guanys	45
3.2.4. Limitacions del compte de pèrdues i guanys	46
3.3. L'estat de canvis en el patrimoni net	48
3.4. L'estat de fluxos d'efectiu	50
3.5. La memòria	54
3.6. Altres documents comptables	56
3.6.1. L'informe de gestió	56
3.6.2. L'informe de l'auditoria de comptes	56
Resum	58

Casos pràctics	59
Solucionari	63
Glossari	65
Bibliografia	66

Introducció

L'últim procés de reforma comptable impulsat a Espanya ha tingut importants efectes en la informació que elaboren les empreses. S'hi han incorporat nous documents, se n'ha variat la terminologia, se n'han definit els elements, se n'han ampliat els criteris de valoració, etc. Si bé aquesta reforma ha afectat tot el marc legal de la comptabilitat, la seva principal conseqüència ha estat l'aprovació d'un nou pla general de comptabilitat, en vigor des del començament de 2008. Podem dir, en definitiva, que el marc legal de la comptabilitat a Espanya s'ha reformat i sofisticat per a aconseguir els objectius d'harmonització a què ja ens referíem en el mòdul 1.

El nou Pla assenyala que els comptes anuals d'una empresa estaran formats pel **balanç**, el **compte de pèrdues i guanys**, l'**estat de canvis en el patrimoni net**, l'**estat de fluxos d'efectiu** i la **memòria**. En el mòdul que ara iniciem estudiarem el contingut i la utilitat d'aquests documents. Per a fer-ho, revisarem en primer terme les parts del Pla que regulen d'una manera directa l'elaboració dels estats financers o hi incideixen significativament. A continuació aprofundirem en la forma i el contingut d'aquests documents, alhora que intentem posar de manifest quina és la funció comunicativa que en justifica l'existència.

En fer aquestes referències a un text legal no pretenem repetir sense més ni més els seus apartats, sinó ajudar l'estudiant a comprendre el sentit que té cada document, i a percebre la lògica que subjeu en la seva elaboració. Guiats per aquest objectiu, hem renunciat a exposar molts dels detalls tècnics que s'inclouen en el Pla. Els que ens han semblat importants, però que poden ser complexos, els hem intentat exposar d'una manera clara, i els hem estès només en la mesura que ho hem considerat essencial. Si molts aspectes de la norma han quedat fora, ha estat amb la intenció de concentrar els esforços, sense afectar per això el rigor.

La tasca que ara iniciem parteix de la idea que els estats financers contenen una informació que pot ser útil per a avaluar una empresa. Per aquest motiu, el treball quedarà completat quan veiem, en el mòdul següent, les tècniques que permeten als agents analitzar els estats financers.

Objectius

En finalitzar aquest mòdul, l'estudiant haurà de ser capaç del següent:

1. Explicar les bases teòriques sobre les quals s'ha elaborat el marc conceptual.
2. Enunciar la finalitat dels principis comptables.
3. Explicar l'efecte dels principis de meritació i de prudència en els estats financers.
4. Utilitzar adequadament les definicions d'elements que apareixen en el marc.
5. Aplicar els requeriments exigits en el marc per a reconèixer un element.
6. Explicar el significat dels principals criteris de valoració.
7. Enunciar les condicions que ha de complir una empresa per a elaborar els seus comptes en el model normal o abreujat.
8. Distingir el significat dels termes *despesa*, *pagament* i *inversió*.
9. Explicar el contingut i la utilitat de cada un dels estats financers.
10. Interpretar els estats financers elaborats per una empresa.
11. Explicar el contingut d'altres documents no inclosos en els comptes anuals però que també aporten una informació comptable.

1. El marc conceptual

El nou Pla general de comptabilitat (PGC), aprovat a Espanya el 2007, respon a l'estratègia d'harmonització internacional que ha emprès la Unió Europea. El nou Pla està dividit en cinc parts. La primera rep el nom de **marc conceptual de la comptabilitat**.

En aquest breu text es presenten les normes, els principis i els criteris que han de complir totes les empreses en el procés de registre de les operacions i elaboració dels seus estats financers.

Malgrat la seva breu extensió, aquest apartat té una gran importància en la regulació comptable, ja que conté les bases teòriques sobre les quals s'aixeca la resta del Pla.

Les últimes dècades, el terme **marc conceptual** s'ha estès per diverses normes comptables a escala internacional. En el sentit més ampli del terme, un marc conceptual consisteix en una sèrie de directrius i fonaments teòrics que tenen un caràcter general i que han estat emesos per un òrgan, oficial o privat, amb la intenció d'orientar el legislador en l'elaboració de les normes i ajudar els usuaris de la comptabilitat en la seva interpretació de la informació comptable que elaboren les empreses.

Com és fàcil deduir, l'objectiu de qualsevol marc és establir un conjunt de principis i de regles que tinguin un caràcter prou general, siguin coherents entre si, i no estiguin condicionats per les necessitats de cap tipus d'usuari, ni per les circumstàncies concretes d'un determinat entorn empresarial o econòmic. El marc pretén establir així una base teòrica, que sigui coherent i continuada, des de la qual fer el desenvolupament legal de la comptabilitat, i des de la qual interpretar a la pràctica els estats financers.

La majoria dels marcs que han sorgit a escala internacional (als Estats Units, emès pel Financial Accounting Standards Board, a Europa per l'International Accounting Standards Board, etc.) coincideixen a afirmar que la informació comptable que elaboren les empreses ha de servir perquè una àmplia varietat d'agents pugui prendre les seves decisions. Per a assegurar aquesta finalitat, qualsevol marc ha d'identificar primer quins són els objectius que ha de perseguir la informació comptable. A partir d'aquest punt, haurà de proposar un conjunt coherent de normes, criteris i definicions que permetin a la comptabilitat assolir la seva finalitat.

El PGC aprovat a Espanya el 2007 ha assumit aquesta idea i incorpora en la seva estructura un marc conceptual que no tenia precedents en altres plans anteriors.

El marc conceptual recollit en el Pla es divideix en set parts:

- 1) Comptes anuals. Imatge fidel.
- 2) Requisits de la informació que s'ha d'incloure en els comptes anuals.
- 3) Principis comptables.
- 4) Elements dels comptes anuals.
- 5) Criteris de registre o reconeixement comptable dels elements dels comptes anuals.
- 6) Criteris de valoració.
- 7) Principis i normes de comptabilitat generalment acceptats.

Aquest marc presenta novetats importants respecte a altres plans anteriors (s'hi incorporen dos nous estats financers, s'ofereix un nou enfocament dels principis comptables, es defineixen els elements que componen els comptes anuals, es plantegen diversos criteris de valoració, etc.). En les línies següents revisarem els apartats del marc que tenen més influència en l'elaboració i l'anàlisi dels estats financers.

1.1. Principis comptables

Un dels continguts del marc que té més efecte en la pràctica de la comptabilitat és el dels **principis comptables**.

Aquests principis tenen el caràcter de normes que regeixen i orienten, des d'un enfocament general, tot el procés comptable. El valor d'aquests principis no consisteix a regular aspectes concrets relacionats amb el contingut o la forma dels estats financers, sinó a servir com a directrius o principis orientadors en la pràctica comptable.

Aquests principis inclouen en el seu àmbit d'influència totes les fases de la comptabilitat, des del registre de les operacions en els llibres fins a l'anàlisi que fan els usuaris de la informació comptable.

Els principis expressament recollits en l'apartat tercer del marc conceptual són:

"1. Empresa en funcionament: es considera, llevat de prova en contra, que la gestió de l'empresa continuarà en un futur previsible, per la qual cosa l'aplicació dels principis i criteris comptables no té el propòsit de determinar el valor del patrimoni net a efectes de la seva transmissió global o parcial, ni l'import resultant en cas de liquidació.

En els casos en què aquest principi no sigui aplicable, en els termes que es determinin en les normes de desplegament d'aquest Pla general de comptabilitat, l'empresa ha d'aplicar les normes de valoració que siguin més adequades per a reflectir la imatge fidel de les operacions tendents a realitzar l'actiu, cancel·lar els deutes i, si escau, repartir el patrimoni net resultant, i ha de subministrar en la memòria dels comptes anuals tota la informació significativa sobre els criteris aplicats.

2. **Meritació:** els efectes de les transaccions o fets econòmics s'han de registrar quan ocorrin, i s'han d'imputar a l'exercici a què es refereixin els comptes anuals les despeses i els ingressos que l'afecten, amb independència de la data del seu pagament o del seu cobrament.

3. **Uniformitat:** adoptat un criteri dins de les alternatives que, si escau, es permetin, s'haurà de mantenir en el temps i aplicar de manera uniforme per a transaccions, altres esdeveniments i condicions que siguin similars, mentre no s'alterin els supòsits que en van motivar l'elecció. Si aquests supòsits s'alteren, es podrà modificar el criteri adoptat al seu dia; en aquest cas, aquestes circumstàncies s'han de fer constar en la memòria, indicant-hi la incidència quantitativa i qualitativa de la variació sobre els comptes anuals.

4. **Prudència:** s'ha de ser prudent en les estimacions i valoracions que es fan en condicions d'incertesa. La prudència no justifica que la valoració dels elements patrimonials no respongui a la imatge fidel que han de reflectir els comptes anuals.

Així mateix, sense perjudici del que disposa l'article 38 bis del Codi de comerç, únicament es comptabilitzen els beneficis obtinguts fins a la data de tancament de l'exercici. Al contrari, s'han de tenir en compte tots els riscos, amb origen en l'exercici o en un altre d'anterior, tan bon punt es coneguin, fins i tot si només es coneixen entre la data de tancament dels comptes anuals i la data en què aquests es formulin. En aquests casos se n'ha de donar una informació completa en la memòria, sense perjudici que quedi reflectit, quan s'hagi generat un passiu i una despesa, en altres documents integrants dels comptes anuals. Excepcionalment, si els riscos es coneixen entre la formulació i abans de l'aprovació dels comptes anuals i afecten de manera molt significativa la imatge fidel, els comptes anuals s'han de reformular.

S'han de tenir en compte les amortitzacions i correccions de valor per deteriorament dels actius, tant si l'exercici se salda amb benefici com amb pèrdua.

5. **No-compensació:** llevat que una norma disposi de manera expressa el contrari, no es poden compensar les partides de l'actiu i del passiu o les de despeses i ingressos, i s'han de valorar separatament els elements integrants dels comptes anuals.

6. **Importància relativa:** s'admet la no-aplicació estricta d'alguns dels principis i criteris comptables quan la importància relativa en termes quantitativs o qualitativs de la variació que aquest fet produeixi sigui escassament significativa i, en conseqüència, no alteri l'expressió de la imatge fidel. Les partides o imports la importància relativa dels quals sigui escassament significativa poden aparèixer agrupats amb altres de naturalesa o funció similar.

En els casos de conflicte entre principis comptables, ha de prevaler el que millor condueixi al fet que els comptes anuals expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de l'empresa."

Per no estendre'ns més del necessari en la revisió d'aquests principis, ens limitarem a exposar el significat i les implicacions dels dos principis que tenen més influència en la nostra comptabilitat, el principi de meritació i el principi de prudència.

1.1.1. El principi de meritació

Segons el que estableix aquest principi:

"La imputació dels ingressos i despeses s'haurà de fer en funció del corrent real de béns i serveis, amb independència de la data en què tingui lloc el cobrament o el pagament."

En essència, el principi de meritació assenyala que s'hauran d'imputar al compte de resultats d'un període els ingressos i les despeses que s'hagin produït durant el dit període, amb independència del moment en què es produïxi el flux monetari (el cobrament o el pagament) que hi estigui associat.

Com és fàcil suposar, l'aplicació d'aquest principi incideix de manera directa en l'estimació del resultat, i fa que únicament es puguin incorporar al compte

de pèrdues i guanys d'un període els ingressos i les despeses que hagin succeït durant aquest.

En el subapartat 7.2.2 del mòdul 1 explicàvem la diferència que hi ha entre els conceptes de *despesa* i *pagament*, d'una banda, i *ingrés* i *cobrament*, de l'altra. Podem afegir ara un nou matís a aquella diferència. Sovint les empreses fan les seves operacions amb l'exterior ajornant els pagaments. Per aquest motiu, és freqüent que les despeses realitzades per una empresa durant un període no coincideixin amb els pagaments que ha fet durant aquest mateix període. De manera anàloga, és probable que els ingressos que ha obtingut durant un període siguin diferents dels cobraments que ha pogut fer.

 Sobre despesa i pagament, d'una banda, i ingrés i cobrament, de l'altra, podeu veure el subapartat 7.2.2 del mòdul "Conceptes bàsics de la comptabilitat" d'aquesta assignatura.

Davant d'aquesta discrepància temporal entre despeses i pagaments d'una banda, i d'ingressos i cobraments de l'altra, el criteri que assenyala la norma és clar. Els fets que relacionen l'empresa amb l'exterior, i que mereixen ser considerats com a despesa o ingrés, s'hauran de registrar en el mateix moment en què succeeix el fet, independentment del moment en què es faci el cobrament o el pagament.

Una empresa, dedicada a la fabricació de cosmètics, contracta els serveis d'una cadena de televisió per emetre una sèrie d'anuncis amb què pretén llançar al mercat un nou producte. La campanya es començarà a emetre l'1 de novembre de l'any 1, i els anuncis aniran apareixent en diferents franges horàries, i amb una periodicitat idèntica, durant un període de tres mesos. El contracte ha estat firmat el 10 d'octubre de l'any 1 a les oficines de la cadena i el preu acordat ha estat de 240.000 euros.

El fabricant de cosmètics pagarà 100.000 euros a la cadena de televisió en el moment de formalitzar el contracte, 50.000 euros més a l'inici de la campanya, i la resta, fins a arribar als 240.000 euros, en finalitzar les emissions.

a) Conseqüències de l'operació per al fabricant de cosmètics

Si pensem en el fabricant de cosmètics, podem veure que el contracte li ocasionarà una sèrie de pagaments i de despeses que repartirà entre dos exercicis. Per aquest motiu ens convé entendre ara de quina manera quedaran reflectides les partides en els seus estats financers.

De primer, identificarem els pagaments que el fabricant espera fer:

Operació	Data	Import
Primer pagament	10 d'octubre de l'any 1	100.000 euros
Segon pagament	1 de novembre de l'any 1	50.000 euros
Tercer pagament	31 de gener de l'any 2	90.000 euros

Aquestes sortides de tresoreria es veuran reflectides, al final de cada període, en el seu estat de fluxos d'efectiu. Descriu a continuació de quina manera es traslladarà aquesta informació al document.

Operació realitzada	Data de l'operació	Estat comptable a què s'imputen	Valor imputat dels pagaments
Primer pagament (100.000 euros)	10 d'octubre de l'any 1	Estat de fluxos d'efectiu (any 1)	150.000 euros
Segon pagament (50.000 euros)	1 de novembre de l'any 1		
Tercer pagament (90.000 euros)	31 de gener de l'any 2	Estat de fluxos d'efectiu (any 2)	90.000 euros

Per al fabricant, la distribució temporal de les despeses estarà determinada per l'emissió dels anuncis, ja que aquest és el *fet econòmic* que ha estat contractat realment. L'emissió es prolongarà de manera continuada durant els mesos de novembre i desembre de l'any 1 i el mes de gener de l'any 2.

Si tenim en compte que l'emissió dels anuncis tindrà lloc de manera contínua i que les emissions s'estendran durant un període de tres mesos, podem concloure que al compte de resultats de l'any 1 li correspondran 2/3 de la despesa total, i al compte de resultats de l'any 2, l'1/3 restant. Per aquest motiu, la imputació de les despeses succeirà de la manera següent:

Operació realitzada	Data de l'operació	Estat comptable a què s'imputen	Valor imputat de les despeses
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Novembre any 1	Compte de pèrdues i guanys (any 1)	160.000 euros
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Desembre any 1		
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Gener any 2	Compte de pèrdues i guanys (any 2)	80.000 euros

b) Conseqüències de l'operació per a la cadena

En el cas de la cadena de televisió, ens convé distingir entre ingressos i cobraments. Per a aquesta empresa, els cobraments es distribuïran de la manera següent:

Operació	Data	Import
Primer cobrament	10 d'octubre de l'any 1	100.000 euros
Segon cobrament	1 de novembre de l'any 1	50.000 euros
Tercer cobrament	31 de gener de l'any 2	90.000 euros

Com és evident, la determinació dels cobraments és simètrica a la que fèiem abans per al fabricant de cosmètics. Aquestes entrades de tresoreria es veuran reflectides, per a cada exercici, en l'estat de fluxos d'efectiu de la cadena.

Operació realitzada	Data de l'operació	Estat comptable a què s'imputen	Valor imputat dels cobraments
Primer cobrament (100.000 euros)	10 d'octubre de l'any 1	Estat de fluxos d'efectiu (any 1)	150.000 euros
Segon cobrament (50.000 euros)	1 de novembre de l'any 1		
Tercer cobrament (90.000 euros)	31 de gener de l'any 2	Estat de fluxos d'efectiu (any 2)	90.000 euros

Per a la cadena de televisió, la distribució temporal dels ingressos també estarà determinada per l'emissió dels anuncis. De manera anàloga al que argumentàvem per al fabricant, el *fet econòmic* (l'emissió dels anuncis) inclourà des del mes de novembre de l'any 1 fins al mes de gener de l'any següent.

Podem afirmar llavors que la imputació dels ingressos al compte de resultats de la cadena succeirà de la manera següent:

Operació realitzada	Data de l'operació	Estat comptable a què s'imputen	Valor imputat dels ingressos
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Novembre any 1	Compte de pèrdues i guanys (any 1)	160.000 euros
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Desembre any 1		
Emissió d'anuncis (80.000 euros)	Gener any 2	Compte de pèrdues i guanys (any 2)	80.000 euros

Com podem veure en l'exemple, el valor de les despeses imputades cada any pel fabricant de cosmètics al seu compte de pèrdues i guanys (160.000 euros l'any 1, i 80.000 euros

l'any 2) coincideix amb el valor dels ingressos imputats durant cada exercici per la cadena de televisió. És important advertir aquesta correspondència per a entendre que:

- el principi de meritació estableix el mateix criteri per a imputar temporalment els ingressos i les despeses realitzats per una empresa, i
- aquest criteri d'imputació temporal no es relaciona amb el moment en què l'empresa faci el cobrament o el pagament de diners.

1.1.2. El principi de prudència

La idea central del principi de prudència implica que:

“Les empreses hauran de comptabilitzar els beneficis només quan aquests siguin ja certs (estiguin realitzats), mentre que els riscos i les pèrdues s'hauran de comptabilitzar tan bon punt es coneguin.”

L'aplicació estricta d'aquesta norma implica tractar de manera asimètrica els possibles beneficis i les possibles pèrdues. Expressat en altres termes, aquest principi significa que una possible pèrdua (o depreciació) que afecti un actiu de l'empresa s'haurà de registrar en el moment en què es conegui, encara que no s'hagi fet la venda, mentre que un benefici (o revalorització) que afecti qualsevol dels seus actius només es podrà registrar quan sigui real, és a dir, quan s'hagi produït la venda o s'hagi fet definitivament l'operació.

El significat que assumeixen els termes *benefici* i *pèrdua* en el principi de prudència és ben diferent del que reben en el compte de pèrdues i guanys, en què s'utilitzen per a designar el resultat del període.

- En el **principi de prudència**, els termes *benefici* i *pèrdua* s'utilitzen per a anomenar el resultat, positiu o negatiu, d'una operació (la venda real o possible d'un vehicle, d'una patent, d'un ordinador, d'unes accions, etc.).
- En el **compte de pèrdues i guanys**, els termes *benefici* i *pèrdua* s'utilitzen per a anomenar el resultat, positiu o negatiu, que s'obté en comparar les partides d'ingressos i despeses en què ha incorregut l'empresa durant un període.

L'aplicació del principi de prudència justifica conceptes tan importants en comptabilitat com l'*amortització*, el *deteriorament* o la *provisió*.

Una empresa té ubicades les oficines en un edifici que és de la seva propietat. El valor comptable de l'immoble, incloent-hi el valor dels terrenys i de la construcció, és d'1.000.000 d'euros.

A causa del continu moviment que experimenta el valor en el mercat d'aquests immobles, podem imaginar dos casos possibles.

- 1) El preu de mercat per a l'immoble és d'1.200.000 euros.
- 2) El preu de mercat per a l'immoble és de 900.000 euros.

En el primer cas, si l'empresa es decideix a vendre l'edifici, obtindria un benefici de 200.000 euros. Si ho fa en el segon, obtindria una pèrdua de 100.000 euros.

Benefici i pèrdua

Per a entendre les implicacions d'aquest principi, ens convé precisar el sentit amb què s'empren els termes *benefici* i *pèrdua*. Podem dir així que en el principi de prudència:

- El terme *benefici* es refereix al resultat positiu (augmenta el valor del patrimoni) que l'empresa obté, o obtindria, en el cas de fer una operació. Per exemple, en vendre un vehicle a un preu superior al que es va adquirir.
- El terme *pèrdua* significa el resultat negatiu (redueix el valor del patrimoni) que l'empresa obté, o obtindria, en cas de fer una operació. Per exemple, en vendre un vehicle a un preu inferior al que es va adquirir.

 Sobre amortització, deteriorament o provisió vegeu el subapartat 1.2.5, "Condicions de la definició de despesa", d'aquest mòdul didàctic.

Mentre l'empresa no faci la venda, el resultat de l'operació (sigui aquest benefici o pèrdua) és només possible, i el seu tractament comptable serà diferent. Així, la possible pèrdua (associada amb el cas 2) s'haurà d'anotar tan aviat com la coneguin els directius, mentre que el possible benefici (cas 1) només es pot anotar si l'empresa fa efectivament la venda.

Un fet que convé destacar en aquest punt és la desaparició, en el PGC vigent, del principi del preu d'adquisició. Aquest principi, que va tenir gran importància en el PGC de 1990, ha perdut avui el seu predomini, i en el Pla actual figura com un més dels criteris de valoració possibles.

1.2. Elements dels comptes anuals

El marc conceptual del nou Pla, a diferència del que succeïa en altres plans anteriors, dedica un dels apartats a definir els elements patrimonials. El marc conceptual, en el quart apartat, ens ofereix les definicions següents:

1) **Actius:** béns, drets i altres recursos controlats econòmicament per l'empresa, resultants d'esdeveniments passats, dels quals s'espera que l'empresa obtingui beneficis o rendiments econòmics en el futur.

2) **Passius:** obligacions actuals sorgides com a conseqüència d'esdeveniments passats, per a l'extinció de les quals l'empresa espera desprendre's de recursos que puguin produir beneficis o rendiments econòmics en el futur. A aquests efectes, s'entenen incloses les provisions.

3) **Patrimoni net:** constitueix la part residual dels actius de l'empresa, una vegada deduïts tots els seus passius. Inclou les aportacions realitzades, ja sigui en el moment de la seva constitució o en altres de posteriors, pels seus socis o propietaris, que no tinguin la consideració de passius, i també els resultats acumulats o altres variacions que l'afectin.

4) **Ingressos:** increments en el patrimoni net de l'empresa durant l'exercici, en forma d'entrades o augments en el valor dels actius, o de disminució dels passius, sempre que no tinguin l'origen en aportacions, monetàries o no, dels socis o propietaris.

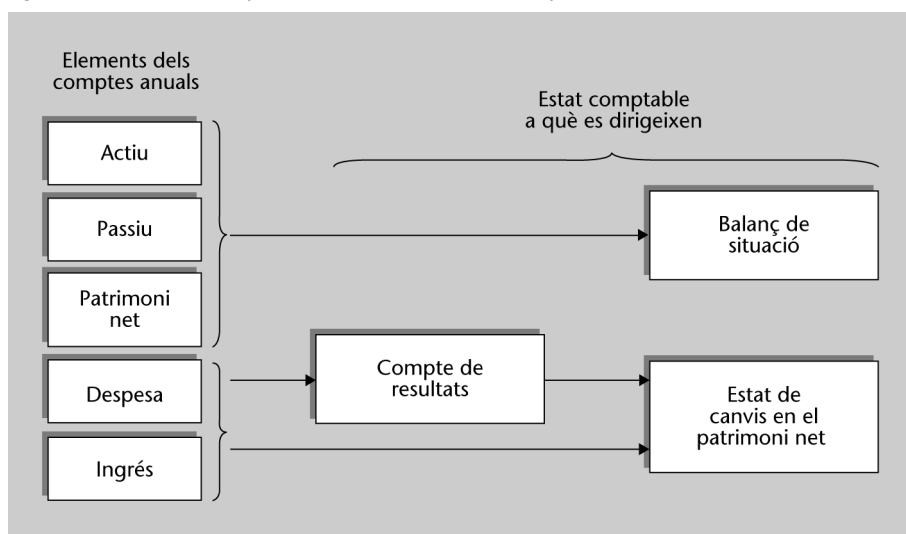
5) **Despeses:** decrements en el patrimoni net de l'empresa durant l'exercici, en forma de sortides o disminucions en el valor dels actius, o de reconeixement o augment del valor dels passius, sempre que no tinguin l'origen en distribucions, monetàries o no, als socis o propietaris, en la seva condició de tals.

Les definicions exposades en el marc ens permeten concretar el sentit d'aquests termes i faciliten la identificació d'algunes partides que podrien resultar dubtoses. Aquesta novetat respecte a plans anteriors ha representat un avantatge, tant per al legislador com per als usuaris, en la mesura que assenyalava amb precisió les condicions que han de complir els elements.

En una primera aproximació, podem dividir aquests elements en dos grans grups, segons quin sigui el document dels comptes anuals a què es dirigeixen. Així, els elements que siguin reconeguts com a actius, passius o patrimoni net apareixeran reflectits al final de l'exercici en el balanç de situació, sempre que compleixin els criteris de reconeixement exigits en el marc. Els elements reconeguts com a ingressos i despeses es registren en el compte de pèrdues i guanys o, si escau, directament en l'estat de canvis en el patrimoni net, sempre que compleixin a més els criteris de reconeixement assenyalats en el Pla.

En l'apartat 3, "El contingut dels documents bàsics", d'aquest mòdul didàctic, revisarem el contingut i significat d'aquests documents.

Figura 1. Documents en què es recullen els elements comptables

Només en cas que un element compleixi les condicions assenyalades en la definició, l'empresa el pot considerar un actiu, un passiu, un patrimoni net, un ingrés o una despesa. Però aquest fet no significa que pugui ser registrat ja. Perquè un element que compleixi les condicions assenyalades en una definició, pugui ser registrat per l'empresa haurà de complir a més els criteris de reconeixement assenyalats en l'apartat cinquè del marc conceptual. En les línies següents revisem les condicions que apareixen en cada definició, i n'esmentem alguns exemples.

Sobre l'apartat cinquè del marc conceptual podeu veure el subapartat 1.3, "Criteris de registre o reconeixement comptable dels elements patrimonials", d'aquest mòdul didàctic.

1.2.1. Condicions de la definició d'actiu

De la definició proposada en el marc es dedueix que un element es pot considerar un actiu si compleix les condicions següents:

- 1) Representa un bé o dret.
- 2) És controlat econòmicament per l'empresa.
- 3) Té l'origen en esdeveniments passats.
- 4) L'empresa espera obtenir-ne un rendiment en el futur, en la forma de fluxos d'efectiu.

Davant d'aquestes condicions, podem fer diverses precisions:

- Un recurs estarà controlat econòmicament per l'empresa quan aquesta pugui disposar dels seus rendiments en el futur, encara que no en tingui actualment la propietat. La definició dels actius inclou així els béns i drets la **propietat dels quals** correspon a l'empresa, però també qualsevol altre bé o dret sobre el qual aquella tingui un **dret de disposició**. Aquest és el cas avui freqüent dels béns que l'empresa manté en règim d'arrendament financer o lísing.
- Els béns, tanmateix, que l'empresa empra en règim de simple lloguer no quedaran registrats com un actiu en el seu balanç. El lloguer purament operatiu es considera comptablement una despesa, i apareixerà recollit en el compte de pèrdues i guanys.
- L'expectativa d'obtenir rendiments futurs en la forma de fluxos d'efectiu implica, per part de l'empresa, l'estimació que hi ha un alt grau de probabilitat d'obtenir aquests rendiments, encara que aquella no tingui l'absoluta certesa que això ocorri.

Si l'empresa no espera obtenir rendiments futurs vinculats amb l'element, no podrà registrar-ho com un actiu i ho haurà de fer com una despesa.

Esmentem a continuació alguns exemples d'actius.

1) Un vehicle adquirit per l'empresa serà registrat com un actiu, ja que és un bé que aquesta controla (és propietària), sorgeix d'una operació realitzada en el passat (la compra) i l'empresa espera obtenir-ne en el futur entrades d'efectiu (en la mesura que permeti a l'empresa dur a terme la seva activitat).

2) Una màquina adquirida en règim d'arrendament financer, en què l'empresa estima que hi ha un alt grau de probabilitat d'exercir la seva opció de compra, també serà un actiu, ja que representa un recurs econòmic que l'empresa controla (pot disposar dels rendiments i de l'estat del bé), sorgeix d'una operació realitzada en el passat (la firma del contracte de lísing) i l'empresa espera obtenir-ne un rendiment en el futur (mitjançant la seva aplicació al procés productiu).

3) Un contracte per a adquirir en el futur la patent sobre una invenció que està encara en desenvolupament no es pot considerar un actiu, ja que en la data actual encara no representa un recurs econòmic que controli l'empresa.

4) Un dret de cobrament sobre un client és un actiu, ja que representa un dret del qual és titular l'empresa, té l'origen en una operació realitzada en el passat i és probable que generi en el futur una entrada d'efectiu per a l'empresa.

1.2.2. Condicions de la definició de passiu

Un element es pot considerar un passiu si:

- 1) Representa una obligació actual per a l'empresa.
- 2) Ha sorgit com a conseqüència d'esdeveniments passats.
- 3) És probable que l'empresa s'hagi de desprendre en el futur de recursos econòmics, en la forma de fluxos d'efectiu.

En cas que un element compleixi aquestes tres condicions es pot considerar un passiu. Perquè a més pugui ser registrat, haurà de complir addicionalment els criteris de reconeixement que revisarem en el subapartat 1.3 d'aquest mòdul.

Vegeu el subapartat 1.3, "Criteris de registre o reconeixement dels elements patrimonials", d'aquest mòdul didàctic.

Una vegada enunciades aquestes condicions, podem destacar diverses idees:

- La condició de passiu s'aplicarà als deutes que l'empresa ha contret formalment amb tercers, però també a les obligacions a què haurà de fer front en el futur amb un **grau raonable de probabilitat**, tant si es coneix o no l'import o la data exacta del venciment.
- A conseqüència de la idea anterior sorgeixen les denominades **provisions**. Una provisió representa per a l'empresa una obligació actual, nascuda d'esdeveniments passats, al venciment de la qual és probable que l'empresa s'hagi de despendre de recursos. Aquestes provisions s'hauran de registrar quan l'empresa consideri que hi ha un alt grau de probabilitat de fer un desemborsament en el futur i en pugui estimar raonablement l'import.
- Per als casos en què el grau de probabilitat associat al desemborsament sigui menor, o no sigui possible determinar-ne l'import amb un grau suficient de fiabilitat, apareix el concepte de **passiu contingent**. Aquests passius contingents no es registren en la comptabilitat de l'empresa, si bé s'han d'esmentar en la memòria.

A fi d'aclarir aquestes idees, n'esmentem a continuació alguns exemples.

1) El deute que sorgeix en comprar mercaderies a un proveïdor és un **passiu**. Aquesta operació implica per a l'empresa un compromís actual de pagament, que sorgeix a conseqüència d'una operació realitzada en el passat (la compra de mercaderies), i és probable que l'empresa, per cancel·lar-la, hagi de fer en el futur un desemborsament de diners.

2) Una indemnització que s'ha de pagar a un conductor, pendent encara que la sentència judicial sigui ferma, per un accident de trànsit ocasionat per un dels vehicles de l'empresa representarà un passiu. Aquest passiu s'haurà de registrar en la forma de **provisió**, ja que l'empresa considera probable que la sentència l'obligui a pagar una quantitat de diners; el compromís té l'origen en un fet ocorregut en el passat, i l'import dels fluxos que s'han de pagar es pot estimar raonablement, encara que no amb una certesa absoluta.

3) Un aval atorgat per l'empresa a favor d'un tercer no representa un passiu, sempre que l'empresa estimi improbable que hagi de fer el desemborsament. En cas que l'empresa estimi una certa probabilitat que s'executi l'aval, ho hauria d'esmentar en la memòria com un passiu contingent.

1.2.3. Condicions de la definició de patrimoni net

Segons assenyala el PGC, el terme *patrimoni net* es refereix al següent:

La diferència que hi ha entre els actius i passius reconeguts per l'empresa d'acord amb les definicions anteriors.

Aquesta manera de definir el patrimoni net permet associar-lo amb la idea del valor residual que tindria la inversió dels accionistes, si calgués liquidar avui l'empresa. Però aquesta forma de definir el patrimoni net aporta un alt grau d'indeterminació a l'hora de precisar-ne el contingut. Una manera alternativa per a descriure el patrimoni net consisteix a identificar-ne els components.

Sobre valor residual, vegeu la definició que se'n proposa en el Pla en el subapartat 1.2, "Elements dels comptes anuals", d'aquest mòdul didàctic.

En una primera aproximació a aquesta via, podem destacar, com a elements del patrimoni net:

Desenvoluparem amb detall aquesta via en el subapartat 3.1.3, "Els elements del patrimoni net", d'aquest mòdul didàctic.

1) **El capital:** representa el valor de les aportacions realitzades pels accionistes, en el moment de la fundació o en un moment posterior, en la seva condició de tals, per la qual cosa no esperen que els siguin reintegrades.

2) **Les reserves:** beneficis d'exercicis anteriors que no han estat distribuïts als accionistes, i que continuen a l'empresa sota la forma de qualsevol tipus de reserva.

Esmentem alguns exemples de patrimoni net.

- 1) El valor de les aportacions realitzades pels socis a canvi d'accions en una societat mercantil es comptabilitza en la partida de capital social i forma part dels recursos propis de l'empresa.
- 2) Els beneficis obtinguts en l'últim exercici i no repartits als accionistes continuen en l'empresa com una forma d'autofinançament, en qualsevol de les modalitats de reserva.

1.2.4. Condicions de la definició d'ingrés

De la definició continguda en el marc podem deduir que un ingrés serà:

Un augment en el patrimoni net de l'empresa, originat per un fet comptable que impliqui per a l'empresa un augment en el valor dels seus actius o una disminució en el valor dels seus passius.

D'acord amb aquesta definició, els ingressos podran tenir l'origen en les operacions que l'empresa realitza amb l'exterior, però també en altres conceptes que no estiguin basats en operacions amb l'exterior. Aquest és el cas, per exemple, de les reversions dels deterioraments o de les plusvàlues derivades d'aplicar criteris de valoració que actualitzen el valor d'alguns actius.

Esmentem alguns ingressos derivats d'operacions amb l'exterior:

- 1) Les vendes de mercaderies realitzades a clients, siguin o no cobrades al moment.
- 2) Els descomptes obtinguts en les compres de productes.
- 3) Els interessos produïts pels préstecs concedits a tercers.

Aquestes operacions amb l'exterior impliquen per a l'empresa un augment del seu patrimoni net en la mesura que:

- originen un cobrament immediat en efectiu, cas en què augmenten els diners que té l'empresa (que és un actiu) i, per tant, el valor del seu patrimoni net, o

- impliquen per a l'empresa el naixement d'un dret de cobrament que espera realitzar en el futur. En aquest cas, l'empresa augmenta el valor dels seus actius en rebre un dret, i amb aquest, augmenta alhora el valor del seu patrimoni net.

1.2.5. Condicions de la definició de despesa

Segons el que estableix la definició del marc, podrem considerar com a despesa:

Una disminució en el patrimoni net de l'empresa, originada per un fet comptable que impliqui per a l'empresa una disminució en el valor dels seus actius o un augment en el valor dels seus passius.

Igual com succeïa abans amb els ingressos, les despeses podran tenir l'origen en operacions que l'empresa faci amb l'exterior, però també en altres conceptes que no impliquin una transacció amb l'exterior. Aquest és el cas, per exemple, de les amortitzacions, els deterioraments, les minusvàlues derivades d'aplicar criteris de valoració que actualitzen el valor d'alguns elements, etc.

Esmentem alguns exemples de despeses que s'originen en operacions amb l'exterior:

- 1) Les compres de mercaderies realitzades a proveïdors, siguin o no pagades al comptat.
- 2) El valor de les nòmines, pagades o no, que meriten al final de cada mes.
- 3) Els impostos sobre vehicles, o sobre béns immobles, que meriten anualment.
- 4) Els interessos meritats pels préstecs que l'empresa ha rebut de tercers.

De manera anàloga al que argumentàvem abans per als ingressos, podem afirmar ara que aquestes operacions amb l'exterior implicaran per a l'empresa una disminució del seu patrimoni net, en la mesura que:

- originen un pagament immediat, fent que disminueixi els diners en efectiu de l'empresa i el valor del seu patrimoni net, o
- impliquen el naixement d'una obligació de pagament que l'empresa haurà de fer en el futur. En aquest cas, l'empresa augmenta el valor del seu passiu, amb el naixement del deute, alhora que es redueix el valor del seu patrimoni net.

Amortització i deteriorament

Dos conceptes de gran importància en la comptabilitat són els d'*amortització* i *deteriorament*.

El terme **amortització** representa la depreciació irreversible que experimenten alguns actius de l'immobilitzat material i immaterial de l'empresa, a causa del pas del temps, de l'ús o de l'avenç tecnològic.

El concepte de **deteriorament**, per la seva part, reflecteix la pèrdua de valor no definitiva que experimenten determinats actius (com l'immobilitzat, les existències, els clients, etc.). Es produeix un deteriorament quan el preu de mercat d'un immobilitzat, o de les existències, cau per sota del seu preu d'adquisició o quan apareixen dubtes raonables sobre la possibilitat de cobrar a un client. En el cas del deteriorament, i a diferència del que

succeeix amb l'amortització, es tracta de pèrdues que són reversibles, ja que és probable que el valor depreciat es recuperi en el futur.

En virtut del que estableix el principi de prudència*, qualsevol d'aquestes depreciacions –la irreversible que recull l'amortització i la reversible que registra el deteriorament– haurà de ser registrada com una pèrdua en el moment en què l'empresa la conegui o l'estimi. En conseqüència, la pèrdua s'imputarà al compte de pèrdues i guanys i reduirà el resultat del període.

* Sobre el principi de prudència vegeu el subapartat 1.1.2, "El principi de prudència", d'aquest mòdul didàctic.

1.3. Criteris de registre o reconeixement comptable dels elements patrimonials

El PGC denomina *registre o reconeixement comptable* el procés pel qual s'incorporen al balanç, al compte de pèrdues i guanys o a l'estat de canvis en el patrimoni net els diferents elements dels comptes anuals.

Referent a això, el mateix marc conceptual del Pla, en el cinquè apartat, assenyala que:

"El registre dels elements és procedent quan, si es compleix la definició d'aquests inclosa en l'apartat anterior, es compleixin els criteris de probabilitat en l'obtenció o cessió de recursos que incorporin beneficis o rendiments econòmics i el seu valor es pugui determinar amb un grau de fiabilitat adequat."

Com ja hem indicat abans, el fet que un element compleixi les condicions assenyalades en una definició no significa que aquest pugui ser immediatament registrat en els llibres de l'empresa i reconegut en els estats financers al final del període. Perquè un element pugui ser registrat, a més d'ajustar-se a les definicions recollides en el quart apartat del marc, haurà de complir determinats **criteris de reconeixement**.

Segons el que reconeix el marc, un element patrimonial podrà ser reconegut si:

- 1) Compleix les condicions enunciades en alguna de les definicions.
- 2) És probable que generi en el futur una entrada o sortida de fluxos d'efectiu.
- 3) El seu valor es pot determinar o estimar amb fiabilitat.

La segona condició, relacionada amb la probabilitat que l'empresa rebí o lliuri en el futur fluxos d'efectiu, no imposa una seguretat absoluta, si bé exigeix que els directius tinguin un grau de certesa raonablement elevat.

La tercera condició implica que l'empresa pugui atribuir a l'element un valor que resulti, si no absolutament cert, sí almenys fiable. En determinats casos, la valoració d'un element pot resultar senzilla (per exemple, en la compra d'un vehicle formalitzada en una factura o en la meritació d'un lloguer que es va formalitzar en un contracte). Però en molts altres casos, el procés de valoració pot ser més com-

plex i pot requerir l'aplicació, per part de l'empresa, d'un **criteri de valoració**. Els criteris de valoració possibles estan recollits en el sisè apartat del marc conceptual, i ens hi referirem en el següent apartat d'aquest mòdul.

En definitiva, podem dir que el procés complet per a registrar un element en els llibres de l'empresa constarà dels passos següents:

Taula 1. Passos per a registrar un element

Etapa	Operació del procés
Pas 1	Identificar el fet econòmic que és susceptible de ser registrat.
Pas 2	Comprovar si els elements implicats en el fet comptable compleixen les condicions assenyalades en alguna de les definicions.
Pas 3	Comprovar si aquests elements compleixen els criteris exigits per al seu reconeixement.
Pas 4	Assignar a cada element un valor monetari, aplicant-hi per a això el criteri de valoració adequat.
Pas 5	Registrar l'operació en els llibres de l'empresa.

Per a atribuir un valor monetari a un element que ha complert les condicions de la definició (pas 2) i s'ajusta als criteris de reconeixement (pas 3), l'empresa haurà de seleccionar el mètode o criteri de valoració que sigui més adequat (pas 4).

En l'apartat següent, l'1.4, "Criteris de valoració", revisarem el procés d'aplicació d'aquests criteris.

Proposem ara un senzill exemple que ens ajudi a il·lustrar el procés de registre.

Durant l'exercici de 20X1, una empresa ha fet les operacions següents:

- 1) Al mes de gener l'empresa ha comprat una màquina per un import en factura de 10.000 euros. L'empresa acorda amb el venedor pagar l'import pactat al cap de dos mesos. La màquina s'instal·larà i es posarà en funcionament a la fàbrica de l'empresa.
- 2) Al mes de març, l'empresa paga els 10.000 euros que estaven pendents per la compra de la màquina.
- 3) Al juny l'empresa paga 2.000 euros per la reparació d'una peça de la màquina que s'havia deteriorat per l'ús.
- 4) Al mes d'octubre, l'empresa realitza una sèrie de rectificacions a la màquina que li permeten augmentar-ne la capacitat. El preu negociat amb el tècnic és de 1.500 euros, que l'empresa abona al comptat.

Proposem la solució següent:

1) El primer enunciat descriu la compra d'una màquina. Aquesta operació, realitzada per l'empresa amb un agent de l'exterior, afecta dos possibles elements:

- la màquina que ha estat comprada i
- el deute que l'empresa contreu amb el venedor.

El primer dels elements, la màquina, s'ajusta a les condicions exigides en la definició d'actiu i compleix els criteris de reconeixement, ja que sembla clar que l'empresa l'aplicarà al seu procés productiu i contribuirà a generar rendiments en el futur. A continuació, l'empresa haurà d'aplicar el criteri de valoració que resulti més adequat, segons la naturalesa del bé i les circumstàncies.

Com a contrapartida, l'empresa haurà de registrar el deute que ha contret amb el venedor, ja que aquest element compleix les condicions assenyalades en la definició de passiu i s'ajusta als criteris de reconeixement.

2) La segona operació implica el pagament d'un deute. Aquest fet afecta dos possibles elements:

- el deute que mantenia l'empresa amb el venedor i
- els diners de l'empresa.

Aquesta operació s'haurà de registrar, ja que tots dos elements compleixen les condicions exigides en les definicions de passiu, en el cas del deute, i d'actiu, en el cas dels diners, i a més responen als criteris de reconeixement i es poden valorar en termes monetaris.

3) La tercera operació consisteix en la reparació de la màquina, que es paga al moment. Aquest fet afecta:

- els diners de l'empresa i
- la recepció per part de l'empresa d'un servei.

Aquesta operació implica, a més del desemborsament de diners, la contractació d'un servei que no sembla assegurar nous rendiments en el futur, sinó que més aviat ha de contribuir que la màquina mantingui el seu nivell esperat d'activitat. Per aquest motiu, la reparació no s'ajusta a la definició d'actiu, però sí a la de despesa, i compleix addicionalment la resta de condicions per al seu registre.

4) La quarta operació també representa la recepció d'un servei que l'empresa abona al comptat. Com en el cas anterior, l'operació afecta dos possibles elements:

- els diners de l'empresa i
- la recepció per part de l'empresa d'un servei.

A diferència del cas anterior, la conseqüència del servei és ara una millora en el rendiment esperat de la màquina. Aquest fet justifica que l'empresa el pugui registrar com un actiu, en concret com un increment en el valor de la màquina, aplicant-hi per a això el criteri de valoració adequat.

1.4. Criteris de valoració

Tots els elements de comptes anuals hauran de figurar amb el seu valor correctament quantificat i expressat en euros. Per aquest motiu, després de verificar que un element compleix les condicions exigides en la definició i s'ajusta als criteris de reconeixement, es planteja el problema d'assignar-li un valor. Amb relació a aquesta tasca, el sisè apartat del marc conceptual recull els possibles **criteris de valoració** que s'han d'aplicar segons la naturalesa de l'element i les seves circumstàncies concretes.

Aquests criteris de valoració permeten assignar un valor monetari a cada element. El terme *valoració* descriu, per tant, el procés que permet a una empresa assignar un valor monetari a cada un dels elements que integren els seus comptes anuals. Per a complir aquesta finalitat, el nou PGC recull deu criteris possibles. Aquesta situació contrasta amb la que es mantenia en altres plans anteriors, amb el predomini indiscutible del preu d'adquisició o cost històric, com a principal criteri de valoració.

Com és fàcil suposar, l'aplicació d'aquests criteris constitueix una peça clau en el procés de registre. Per aquest motiu, la definició dels criteris que són aplicables en un determinat cas constitueix un dels temes de més controvèrsia, ja que el compromís de la norma amb un criteri o un altre pot tenir un efecte notable a l'hora de determinar el resultat i el valor del patrimoni d'una empresa.

Sense ànim de ser exhaustius, resumim el contingut dels principals criteris.

1) Cost històric o cost: el cost històric d'un actiu és el preu d'adquisició o el cost de producció. El preu d'adquisició estarà format per l'import pagat o pendent de pagament més el valor raonable de les altres contraprestacions derivades de l'adquisició, sempre que aquestes hagin estat necessàries per a posar l'actiu en condicions operatives.

El cost de producció inclou el preu d'adquisició de les matèries primeres i altres matèries consumibles, el cost dels factors de producció directament imputables a l'actiu i la part dels costos de producció indirectes que raonablement corresponguin a l'actiu.

El cost històric o cost d'un passiu és el valor que correspon a la contrapartida rebuda a canvi d'incórrer en el deute o, en alguns casos, a la quantitat d'efectiu i altres actius líquids equivalents que s'espera lliurar per a liquidar el deute.

La valoració d'un actiu a partir del seu preu d'adquisició és senzilla si es disposa d'una factura emesa pel venedor. Dins d'aquest preu d'adquisició s'inclouen normalment totes les despeses necessàries per a posar el bé a disposició del comprador o en funcionament a les seves instal·lacions (despeses de transport, aranzels, assegurances, imposades, etc.).

Tradicionalment, aquest ha estat el criteri més utilitzat en les normes comptables. El principal avantatge d'aquest criteri, a més de la senzillesa del seu càlcul, és el grau de fiabilitat que aporta, ja que es pot verificar fàcilment en qualsevol moment (n'hi ha prou de mirar l'import consignat en la factura de compra). No obstant això, l'aplicació del criteri també admet crítiques. Una crítica recurrent ha estat que la valoració d'un element a partir d'aquest criteri pot quedar desfasada, ja que no admet que el valor s'actualitzi. El valor perdria així rellevància per a l'usuari de la informació comptable pel fet de no estar actualitzat.

Els immobilitzats materials, entre els quals hi hauria la maquinària esmentada en l'exemple de l'apartat 1.3, són alguns dels actius que es valoren inicialment partint d'aquest criteri.

2) Valor raonable: és l'import pel qual pot ser adquirit un actiu o liquidat un passiu, entre parts interessades i degudament informades, que facin una transacció en condicions d'independència mútua.

Generalment, el valor raonable coincidirà amb el valor de mercat de l'element si per al seu intercanvi existeix un mercat que sigui actiu i fiable. A aquest efecte, s'entén que un mercat és actiu si:

- a) Els béns o serveis intercanviats són homogenis.

b) S'hi poden trobar pràcticament en qualsevol moment compradors o venedors per al bé o servei.

c) Els preus són coneguts i fàcilment accessibles per al públic, i reflecteixen transaccions de mercat reals, actuals i produïdes amb regularitat.

Aquest criteri s'utilitza per a valorar l'adquisició de diversos actius financers, com els títols de renda fixa o les accions emeses per una altra empresa.

3) Valor net realitzable: és l'import que es podria obtenir per la venda d'un actiu en el mercat, en el curs normal del negoci, una vegada deduïts els costos estimats en què hauria d'incórrer l'empresa per dur a terme la venda.

Aquest criteri s'utilitza sobretot per a valorar els inventaris de productes (existències en el magatzem) per als quals és fàcil determinar un possible preu de venda.

4) Valor en ús: és el valor actual dels fluxos d'efectiu futurs esperats, mitjançant la seva utilització en el curs normal del negoci i, si escau, la seva alienació, tenint en compte el seu estat actual i actualitzats a un tipus de descompte adequat. Aquest valor és aplicable tant per a un actiu com per a una unitat generadora d'efectiu.

A aquests efectes, s'entén per *unitat generadora d'efectiu* un grup homogeni d'actius que és susceptible de generar fluxos identificables d'efectiu. Aquest podria ser el cas, per exemple, del conjunt d'actius que s'integren en el restaurant d'un hotel.

L'aplicació del valor en ús s'inscriu clarament en la definició d'actiu que s'exposa en el marc conceptual. La informació que ofereix aquest mètode pot ser rellevant perquè els usuaris valorin l'empresa tenint en compte de veritat les seves expectatives de futur.

La seva fiabilitat, tanmateix, es veurà limitada si tenim en compte les estimacions i hipòtesis que ha de fer l'empresa, i que pot ser més o menys raonables. En aquest sentit, la principal dificultat per a l'empresa és fer una estimació que sigui fiable sobre els fluxos d'efectiu futurs i sobre els riscos que estan associats amb l'actiu i que condicionen la seva taxa de descompte.

5) Valor comptable o en llibres: és l'import net pel qual un actiu o passiu es troba registrat en el balanç una vegada deduïda, en el cas dels actius, la seva amortització acumulada i qualsevol correcció valorativa per deteriorament acumulada que s'hi hagi registrat.

Aquests criteris s'utilitzen en el PGC per a valorar els actius i passius que formen part del balanç de situació de l'empresa. En la segona part del PGC, anomenada "Normes de registre i valoració", el legislador estableix quin és el criteri aplicable per a cada classe d'actiu i passiu. Aquest fet significa que no tots els elements recollits en el balanç apareixen valorats amb el mateix criteri.

2. Formulació dels comptes anuals

2.1. Normes per a la formulació dels comptes anuals

Segons el que hem argumentat, la informació comptable ha de complir una sèrie de característiques que siguin coherents amb els objectius de la comptabilitat. Així, les dades que apareixen en els estats financers han de ser rellevants perquè els usuaris puguin prendre les seves decisions, i fiables en la seva descripció de la situació i els resultats de l'empresa.

Per a aconseguir aquesta finalitat la tercera part del PGC regula l'elaboració dels comptes anuals. Malgrat que la seva exposició pot ser feixuga, és important conèixer bé aquestes normes, ja que serveixen per a reforçar una coherència que beneficia no solament els professionals que elaboren els comptes, sinó també els usuaris que interpreten la informació.

La norma segona de la tercera part del Pla estableix les **regles** que ha de complir una empresa a l'hora de formular els seus comptes anuals.

1) **Periodicitat:** els comptes anuals s'han d'elaborar amb una periodicitat de dotze mesos, excepte en els casos de constitució, modificació de la data de tancament de l'exercici o dissolució.

2) **Termini de formulació:** els comptes anuals els ha de formular l'empresari o els administradors en un termini màxim de tres mesos, a comptar des de la data de tancament de l'exercici, i hi ha de constar la data en què s'han format.

3) **Identificació:** cada un dels documents que componen els comptes haurà d'indicar de manera clara la seva denominació, l'empresa a què correspon i l'exercici a què es refereix.

4) **Expressió monetària:** els valors que apareguin en els comptes anuals s'hauran d'expressar en euros. Es podran expressar en milers o milions d'euros quan la magnitud de les xifres ho aconselli, i s'ha d'indicar aquesta circumstància.

En la norma cinquena de la tercera part, el PGC estableix a més una sèrie de **normes** que també han de complir les empreses en l'elaboració del seu balanç, compte de pèrdues i guanys, estat de canvi en el patrimoni net i estat de fluxos d'efectiu. En les línies següents resumim el contingut d'aquestes normes.

a) En cada partida han de figurar els imports que corresponen a l'exercici que es tanca i a l'exercici immediatament anterior, per tal de facilitar-ne la comparació.

- b) No han de figurar les partides a les quals no correspongui cap import en l'exercici que es tanca ni en l'anterior.
- c) No es pot modificar l'estructura dels documents d'un exercici a l'altre, llevat de casos excepcionals que s'han d'indicar en la memòria.
- d) Es poden afegir noves partides a les previstes en els models normals i abreujats dels documents, sempre que el seu contingut no sigui previst en les partides existents.
- e) Es pot fer una subdivisió més detallada de les partides que apareixen als documents.
- f) Es poden agrupar les partides si representen un import irrellevant per a mostrar la imatge fidel de l'empresa o si així s'afavoreix la claredat.
- g) Quan sigui procedent, cada partida ha de tenir una referència encreuada a la informació que apareix en la memòria.
- h) Els crèdits, deutes, ingressos i despeses que vinculen l'empresa amb altres empreses del grup i associades han de figurar en les partides corresponents, si bé aquestes partides han d'aparèixer diferenciades de les que no corresponguin a empreses del grup o associades.
- i) Les empreses que participin en un o diversos negocis conjunts sense personalitat jurídica han de presentar aquesta informació en els comptes anuals; integrar a cada partida les quantitats corresponents als negocis conjunts en què participa, i informar en la memòria sobre el seu desglossament.

2.2. Els models normal i abreujat per als estats financers

El PGC vigent a Espanya, com succeeix en la resta dels països comunitaris, estableix la possibilitat que les empreses elaborin els documents que formen els seus comptes anuals seguint un **model normal** o un **model abreujat**. La diferència bàsica entre tots dos models consisteix que el model abreujat presenta la informació amb un menor grau de desagregació. Aquest fet simplifica la forma dels documents i en redueix alhora la capacitat comunicativa. Per aquest motiu, la facultat per a elaborar els models abreujats es restringeix a les empreses de dimensió reduïda.

Esmentem els **critèris** que assenyalen el mateix Pla per a formular els comptes anuals abreujats:

1) **Respecte al balanç, l'estat de canvis en el patrimoni net i la memòria:** podran emprar el model abreujat d'aquests documents les empreses en què es

Utilització dels criteris

Aquests criteris s'utilitzen addicionalment en altres normes amb finalitats diverses. Així, la Llei 16/2007, de 4 de juliol, els empra per a definir quines empreses poden aplicar el PGC per a pimes, han de sotmetre els seus comptes a la verificació d'un auditor o estan obligades a formular comptes anuals consolidats per al grup d'empreses.

presentin, a la data de tancament de l'exercici, almenys dues de les circumstàncies següents:

- el valor total de l'actiu no superi els 2,85 milions d'euros,
- l'import net de la seva xifra anual de negoci no superi els 5,7 milions d'euros i
- el nombre mitjà de treballadors ocupats durant l'exercici no sigui superior a 50.

2) Respecte al compte de pèrdues i guanys: podran emprar el model abreujat les empreses en què es presentin, a la data de tancament de l'exercici, almenys dues de les circumstàncies següents:

- el valor total de l'actiu no superi els 11,4 milions d'euros,
- l'import net de la seva xifra anual de negoci no superi els 22,8 milions d'euros i
- el nombre mitjà de treballadors ocupats durant l'exercici no sigui superior a 250.

Quan l'empresa pugui formular el balanç, l'estat de canvis en el patrimoni net i la memòria en el seu model abreujat, no serà obligatori que formuli l'estat de fluxos d'efectiu.

3. El contingut dels documents obligatoris

Presentem en aquest apartat el contingut dels documents que formen els comptes anuals. Si bé molts directius no participen d'una manera directa en la seva elaboració, sí que han de ser capaços d'interpretar-ne el contingut. Per fer això, han de conèixer bé quines són les parts de cada document, a partir de quines normes i criteris han estat elaborats, i quin és el tipus d'informació que ofereix cada un.

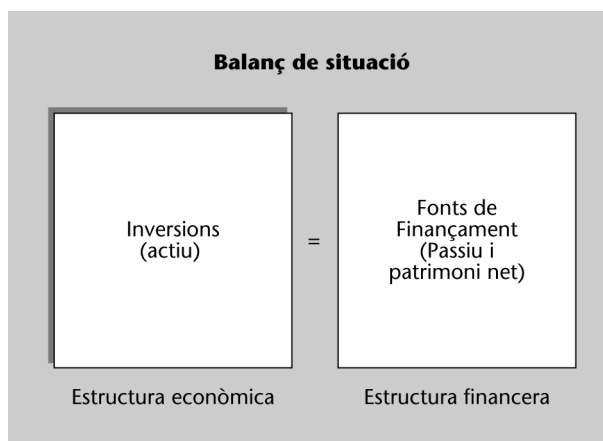
3.1. El balanç de situació

El balanç de situació és un document que descriu quina és la relació que hi ha entre les inversions que ha fet l'empresa (que componen la seva **estructura econòmica**) i les seves fonts de finançament (que s'agrupen en la seva **estructura financera**).

D'aquesta manera, es pot dir que l'estructura econòmica recull totes les inversions (o actius) que manté l'empresa, mentre que l'estructura financera indica qui i en quin concepte ha aportat els recursos que permeten a l'empresa finançar les seves inversions actuals (l'origen d'aquests recursos apareix en el passiu i en el patrimoni net).

En el subapartat 1.2, "Elements dels comptes anuals", d'aquest mòdul hem ofert les definicions que proposa el Pla per a l'actiu, el passiu i el patrimoni net.

Figura 2. Equilibri de l'estructura econòmica i financera

Com es pot veure en la figura, l'estructura econòmica i l'estructura financera són les dues cares d'una mateixa realitat, que és el patrimoni, i que ja definíem en el primer mòdul.

Vegeu el subapartat 7.2.1 del mòdul "Conceptes bàsics de la comptabilitat" d'aquesta assignatura.

És fàcil deduir llavors que la suma total dels actius d'una empresa (els seus béns i drets) haurà de ser sempre igual a la suma del seu passiu i del seu patrimoni net (les seves fonts de finançament, pròpies i alienes), de manera que es compleixi la denominada equació fonamental del patrimoni:

$$\text{Valor de l'actiu} = \text{valor del passiu} + \text{valor del patrimoni net}$$

La igualtat que es fa explícita en aquesta equació ens permet posar de manifest que el patrimoni d'una empresa es pot interpretar des de dos punts de vista diferents i alhora complementaris. Ens interessa conèixer quins béns i drets componen l'actiu d'una empresa, però també volem saber d'on ha obtingut els recursos que li permeten disposar avui d'aquests actius. Podríem dir així que les dues parts d'un balanç pretenen respondre separatament les preguntes següents:

1) Quins són els béns i drets que té o controla econòmicament avui l'empresa?

2) De quines fonts ha obtingut els recursos que els financen?

La resposta a la primera pregunta ens permet identificar l'actiu. La resposta a la segona ens ajuda a identificar el seu passiu i el seu patrimoni net.

En el model de balanç aprovat en el PGC la informació sobre el patrimoni apareix recollida en una sola columna, dividida successivament en les masses d'actiu, de passiu i patrimoni net. Per facilitar la comprensió del document, seguirem en aquest mòdul el criteri docent més habitual: presentar el document dividit en dues columnes (tal com es presenta en la figura 2).

Elaborar el balanç de situació

El patrimoni d'un petit hotel, ubicat en un poble del Pirineu en què hi ha una intensa activitat estival, està format pels elements següents:

1. Existències de productes per al restaurant: 3.000 euros.
2. Mobiliari (llits, decoració d'habitacions, recepció, passadissos, etc.): 15.000 euros.
3. Préstec bancari que s'ha de tornar en tres anys: 70.000 euros.
4. Deutes amb la Hisenda pública: 2.000 euros.
5. Equips per al procés de la informació (ordinadors, impressores): 1.500 euros.
6. Maquinària de cuina: 5.000 euros.
7. Diners en efectiu: 1.000 euros.
8. Diversos drets que es cobren cobrar als clients: 2.000 euros.
9. Deutes amb els proveïdors d'alimentació i begudes: 6.500 euros.
10. Terrenys: 30.000 euros.
11. Construcció: 90.000 euros.
12. Diners dipositats en comptes corrents: 6.000 euros.
13. Instal·lacions esportives i de lleure (pistes de tennis, piscina, etc.): 45.000 euros.
14. Valor de les aportacions realitzades pels accionistes: 100.000 euros.
15. Reserva legal: 18.000 euros.
16. Resultats de l'exercici anterior: 2.000 euros.

A partir d'aquesta informació, podem elaborar el balanç següent, diferenciant els béns i drets que componen l'actiu, i les fonts de finançament que componen el seu passiu i el seu patrimoni net:

Actiu		Passiu i patrimoni net	
Existències per a restaurant	3.000	Préstec bancari a tres anys	70.000
Mobiliari	15.000	Deutes amb Hisenda pública	2.000
Equips per a procés d'informació	1.500	Deutes amb proveïdors	6.500
Maquinària de cuina	5.000	Capital social	100.000
Diners en efectiu	1.000	Reserva legal	18.000
Drets que s'han de cobrar a clients	2.000	Resultat de l'exercici anterior	2.000
Terrenys	30.000		
Construcció	90.000		
Diners en comptes corrents	6.000		
Instal·lacions esportives i de lleure	45.000		
Total actiu	198.500	Total passiu i patrimoni net	198.500

De tots els elements que figuren en el balanç, potser siguin els tres últims els que requereixen alguna explicació. La xifra del capital social indica el valor de les aportacions que han fet els accionistes. La reserva legal, per la seva part, expressa el valor dels fons o beneficis que l'empresa ha generat en exercicis passats i està obligada legalment a retenir en l'empresa. El resultat de l'exercici anterior indica el resultat que l'empresa ha obtingut durant l'últim exercici i l'aplicació del qual encara no ha estat acordada pels accionistes. Aquests tres elements formen part del patrimoni net de l'empresa, ja que impliquen un origen de recursos que l'empresa no ha de reintegrar a cap agent de l'exterior.

Els elements que figuren en el balanç es poden agrupar en diferents conjunts, segons quina sigui la funció que exerceixen en l'empresa. S'utilitzen així els termes de **massa** i **submassa patrimonial** per a designar les diferents agrupacions d'elements que formen part del patrimoni d'una empresa i són homogenis per la funció que hi exerceixen.

Segons quin sigui el criteri elegit per a classificar i el nivell d'agregació en què apliquem aquest criteri, podem formar diverses agrupacions d'elements patrimonials. La primera classificació d'elements del patrimoni els divideix en tres grans masses patrimonials, segons siguin aquests elements: béns o drets per a l'empresa (que formaran el seu **actiu**), fonts de finançament aliè (que s'integraran en el seu **passiu**) o fonts de finançament propi (agrupades en el seu **patrimoni net**).

Dins d'aquestes grans masses patrimonials podem identificar altres submasses menors. Aquesta nova divisió del patrimoni és la que presentem en la figura 3.

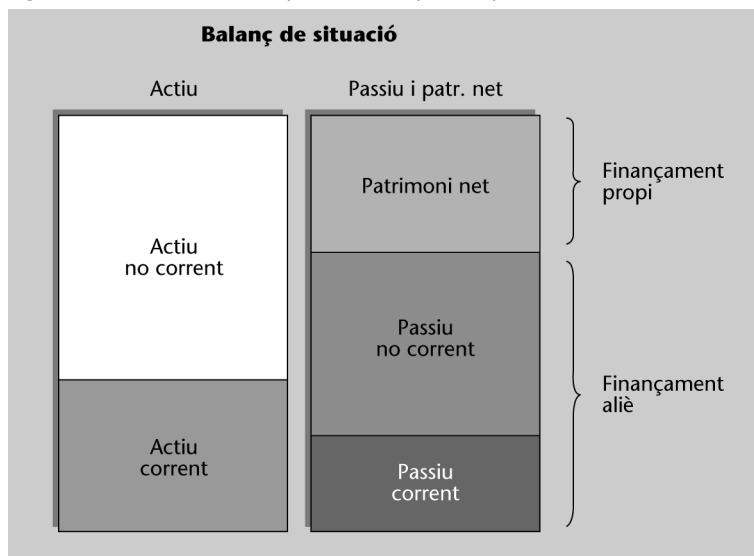
Davant aquesta nova divisió del balanç, podem dir que dins de l'estructura econòmica (o **actiu**) els elements es classifiquen en dues masses patrimonials menors, segons quina sigui la seva expectativa de permanència i la funció que exerceixen en l'empresa. L'aplicació d'aquest criteri ens porta a diferenciar entre:

- 1) **L'actiu no corrent:** agrupa les inversions que tenen un caràcter permanent i asseguren la continuïtat de l'empresa.
- 2) **L'actiu corrent:** format pels actius que participen en el cicle normal d'exploatació de l'empresa o tenen un termini estimat per a la seva realització igual o inferior a aquest cicle o, si no, a un any.

Terminologia

Malgrat que aquesta és la terminologia acceptada en el Pla, sovint s'empren altres termes per a designar aquestes submasses. Els actius no corrents es denominen també *actius fixos*, mentre que per a referir-se als actius corrents és freqüent emprar el terme *actiu circulant*.

Figura 3. Masses i submasses patrimonials que componen el balanç de situació

Si seguim amb l'exemple de l'hotel, veiem que entre els seus **actius no corrents** es troben els terrenys i les construccions que formen l'edifici, el mobiliari de les habitacions (taules, llits, quadres, etc.), la maquinària que s'emptra en la cuina o en el servei de neteja, els ordinadors de recepció, les instal·lacions recreatives, etc.

Entre els seus **actius corrents** es trobarien les existències de productes per a la higiene, les begudes i els aliments que se serviran al restaurant, el material de papereria que s'emptra a les oficines, els drets de cobrament als clients, o els diners dipositats en els comptes corrents bancaris.

Segons el que estableix el PGC, en la norma sisena de la tercera part, s'entén per **cicle normal d'explotació** el període de temps que transcorre entre l'adquisició dels actius que s'incorporen al procés productiu i la realització dels productes en forma d'efectiu o equivalents a l'efectiu. En cas que el cicle normal d'explotació no sigui clarament identificable, s'assumirà que és d'un any.

D'aquesta manera, es pot dir que el cicle normal d'explotació (també anomenat *període mitjà de maduració*) és el temps que triga una empresa a completar totes les activitats que componen el cicle normal de la seva activitat. En el cas de les empreses industrials, aquest període s'estén des del moment en què l'empresa compra les matèries primeres al proveïdor fins al moment en què l'empresa cobra als clients els productes venuts.

Com és fàcil suposar, la durada d'aquest cicle canvia segons quin sigui el sector i les polítiques concretes que aplica l'empresa. Així, el període mitjà de maduració d'una empresa naviliera, dedicada a la fabricació de vaixells, no s'assemblarà al cicle d'una empresa que es dedica al lloguer de vehicles, a serveis de consultoria, a elaborar formatges, etc.

De la mateixa manera que en el cas de l'actiu, dins de l'**estructura financera** podem identificar dues grans submasses, segons quin hagi estat l'origen dels recursos:

1) El **patrimoni net** (també anomenat *fonts de finançament propi* o *recursos propis*): agrupa totes les fonts de recursos que no han de ser reintegrats a tercers. Dins

d'aquesta massa destaquen el capital social, que expressa el valor de les aportacions realitzades pels propietaris, i les reserves, que representen, en qualsevol de les seves formes, l'estalvi generat per l'empresa a través dels beneficis que no han estat distribuïts.

2) El **passiu** (o *fonts de finançament alienes*): reuneix totes les fonts de finançament que suposen per a l'empresa un compromís de devolució amb tercers. Dins d'aquesta massa podem distingir al seu torn altres dues submasses menors, que són:

- a) el **passiu no corrent**, format per tots els deutes que tenen un termini de venciment esperat superior al cicle normal d'explotació o, si no, a l'any, i
- b) el **passiu corrent**, que inclou tots els deutes amb un venciment esperat inferior o igual al cicle normal d'explotació o, si no, a l'any.

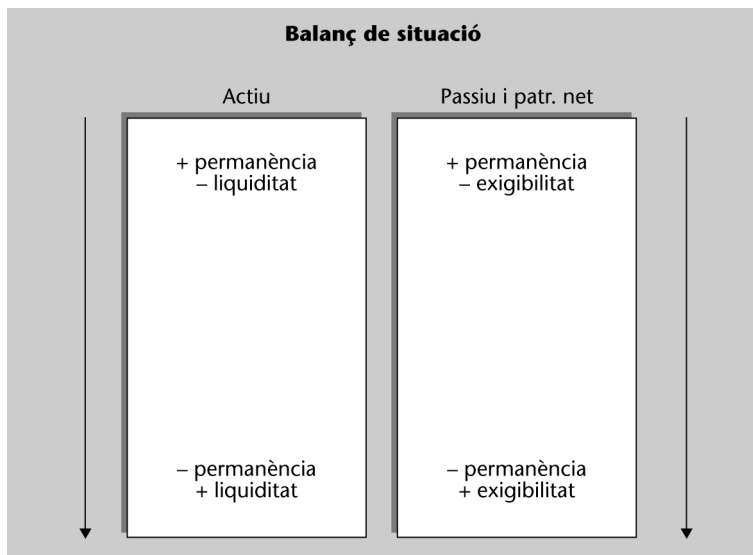
Utilitat per a les empreses de les línies de crèdit

La majoria d'empreses recorren amb freqüència a l'endeutament per a finançar-se. Les empreses l'activitat de les quals està sotmesa a una certa estacionalitat (com succeeix amb les empreses del sector turístic, els centres educatius, els clubs de futbol, etc.) acostumen a obtenir finançament dels bancs mitjançant les línies de crèdit. En aquesta modalitat de deute, l'empresa negocia amb el banc la possibilitat de retirar la quantitat de diners que consideri necessària, sempre dins del límit màxim pactat i havent de retribuir el banc pels interessos que corresponguin a la quantitat retirada. Amb aquesta modalitat d'endeutament a curt termini, l'empresa s'assegura poder fer front als pagaments (lloguer d'instal·lacions, pagaments a proveïdors, nòmines del personal, etc.) en els períodes en què, com que no exerceix la seva activitat, cessen els cobraments.

Per a ordenar els elements que apareixen en el balanç s'utilitzen dos criteris diferents. En el cas dels actius, els elements s'ordenen segons el **grau de liquiditat** o facilitat de realització, és a dir, segons el temps que l'empresa estima que necessitaria per a convertir-los en diners. En el cas del passiu i del patrimoni net, els elements s'ordenen segons el **grau d'exigibilitat**, és a dir, en funció del temps que l'empresa estima que trigarà l'element a ser exigible.

Si atenem un criteri i l'altre podríem dir, en resum, que tots els elements que formen el balanç s'ordenen segons l'expectativa que té l'empresa sobre la seva **permanència**.

Figura 4. Criteris per a l'ordenació de les submasses del balanç

Terminologia

Els passius corrents són anomenats també *passius circulants* o *exigible a curt termini*. Els passius no corrents se solen anomenar també *exigible a llarg termini*.

Liquiditat i exigibilitat

La **liquiditat** es refereix a la facilitat amb què un bé o dret es pot convertir en diners. D'aquesta manera, els diners en efectiu es consideren un actiu immediatament líquid, mentre que els drets de cobrament als clients tenen una liquiditat esperada a curt termini, ja que requereixen, per a ser líquids, que l'empresa esperi a la seva data de venciment i el client efectivament els pagui. Altres actius com els vehicles, les naus industrials o les instal·lacions tècniques tenen una liquiditat encara menor, ja que l'empresa els manté com un element permanent de la seva estructura productiva.

L'**exigibilitat**, per la seva part, es refereix al termini en què un element es farà exigible per a l'empresa. Com més gran sigui la seva exigibilitat, menor serà el termini estimat per al seu venciment. Així, els deutes que l'empresa té amb els seus proveïdors habituals solen ser exigibles a un termini molt curt, mentre que les aportacions realitzades pels socis i representades en el capital social no són en general exigibles.

Com podem veure en aquesta figura, els elements de l'actiu s'ordenen de més a menys permanència, o el que és el mateix, de menys a més liquiditat. Els elements del passiu i del patrimoni net també s'ordenen de més a menys permanència, o dit d'una altra manera, de menys a més exigibilitat.

3.1.1. Els elements de l'actiu

Una vegada revisada l'estructura general amb què s'ordena el balanç, podem desglossar el contingut de les seves principals submasses. Esmentem ara les altres submasses que componen l'**actiu no corrent**:

- 1) **L'immobilitzat intangible:** actius permanents que tenen naturalesa immaterial (com drets de propietat intel·lectual, programes informàtics, fons de comerç, concessions administratives, etc.).
- 2) **L'immobilitzat material:** actius permanents que tenen naturalesa tangible, mobles o immobles (com terrenys, construccions, mobiliari, maquinària o elements de transport).
- 3) **Les inversions immobiliàries:** actius no corrents que siguin immobles i que l'empresa manté amb la intenció d'obtenir rendes o plusvàlues (oficines o naus industrials destinades al lloguer o en venda, etc.).
- 4) **Les inversions en empreses del grup i associades a llarg termini:** inversions financeres a llarg termini que l'empresa té en altres empreses del grup, associades i altres parts vinculades, sigui quina sigui la forma de la seva instrumentació jurídica (per exemple, les participacions de control en el capital social d'una altra empresa).
- 5) **Les inversions financeres a llarg termini:** inversions en actius de naturalesa financera el termini dels quals estimat per a convertir-se en efectiu excedeix un exercici econòmic (per exemple, les inversions en bons o obligacions de l'Estat, o els crèdits a més d'un any concedits per l'empresa als treballadors).

L'**actiu corrent**, per la seva part, es compon fonamentalment del següent:

- 1) **Existències:** els béns que l'empresa té per a vendre o per a ser transformats en el procés normal de la seva activitat (mercaderies, matèries primeres, productes en curs o acabats, etc.).
- 2) **Deutors comercials i altres comptes a cobrar:** els drets de cobrament derivats de la venda de béns o la prestació de serveis (drets de cobrament a clients o deutors, drets de cobrament contra l'Administració pública, etc.).
- 3) **Inversions financeres a curt termini:** inversions en actius de naturalesa financera amb un termini estimat per a convertir-se en efectiu igual o inferior a un exercici (per exemple, les inversions en títols de renda fixa a menys d'un any o els crèdits concedits a altres empreses a curt termini).

Ordenació del balanç

Als països que vénen d'una tradició comptable diferent, és freqüent ordenar el balanç seguint els mateixos criteris, però disposant les submasses patrimonials en sentit contrari. Els actius s'ordenen així de més a menys liquiditat, i els passius de més a menys exigibilitat. Aquest és el cas d'alguns països llatinoamericans i dels Estats Units.

Treballadors i capital intel·lectual

Les empreses no mantenen sobre les persones un dret de propietat ni de disposició. Aquesta és la raó per la qual els **treballadors** no constitueixen un actiu per a l'empresa. Les retribucions que aquesta fa al personal representen, no obstant això, una sortida de recursos, i per tant tenen la naturalesa de despesa i es veuran reflectides en el compte de pèrdues i guanys.

Un cas diferent és el del **capital intel·lectual** que l'empresa s'esforça a generar mitjançant un esforç continuat d'inversió i que es manifesta en un complex sistema d'habilitats col·lectives. Aquest conjunt de competències no s'origina en l'aportació concreta de cap treballador, sinó que sorgeix de la interacció coordinada i freqüent d'empleats i directius. És una cosa semblant al coneixement que s'acumula en cada organització.

Malgrat l'enorme importància que té avui aquest tipus d'immobilitzat, la comptabilitat s'ha mostrat gairebé sempre insensible a la seva presència. En el nostre marc legal no és possible fer-ho constar en el balanç si no és sota la forma, massa imprecisa, del *fons de comerç*.

4) **Tresoreria:** els diners i la resta d'actius que tinguin una liquiditat immediata (com comptes a la vista, xecs bancaris, etc.).

És important tenir en compte que la consideració d'un element com a actiu corrent o no corrent no depèn de la seva naturalesa, sinó de la funció que exerceix en l'empresa. Així, per exemple, el mateix vehicle formarà part de l'actiu corrent (de les existències) en el balanç d'una empresa que es dedica a la compra i a la venda d'automòbils, però s'inclourà en l'actiu no corrent (com a immobilitzat material) en el balanç d'una empresa que l'adquireix amb la intenció de llogar-lo o de posar-lo al servei d'un de seus comercials per a la seva utilització continuada.

3.1.2. Els elements del passiu

En el **passiu** del balanç s'inclouen els deutes que l'empresa ha contret amb altres agents com a conseqüència de transaccions o fets del passat.

Dins del **passiu no corrent** podem identificar:

1) **Provisions a llarg termini:** obligacions expresses o tàcites que l'empresa manté a llarg termini, clarament especificades quant a la naturalesa, però que, a la data de tancament de l'exercici, siguin indeterminades quant a l'import exacte o a la data en què es produiran.

2) **Deutes a llarg termini:** obligacions de pagament concretes amb tercers, amb un període de venciment superior a l'any.

Al seu torn, dins del **passiu corrent** podem distingir:

1) **Provisions a curt termini:** obligacions expresses o tàcites que l'empresa manté a curt termini, clarament especificades quant a la naturalesa, però que, a la data de tancament de l'exercici, siguin indeterminades quant a l'import exacte o a la data en què es produiran.

2) **Deutes a curt termini:** obligacions de pagament concretes amb tercers, amb un període de venciment igual o inferior a l'any.

3.1.3. Els elements del patrimoni net

El PGC defineix el **patrimoni net** com la part residual dels actius de l'empresa, una vegada deduït el valor de tots els seus passius. Per aquest motiu, és habitual interpretar el patrimoni net com el valor residual dels actius que correspondrien als accionistes en cas que es liquidés l'empresa, una vegada saldat tots els passius exigibles.

Aquesta manera d'entendre el patrimoni net implica que el seu valor es pot estimar fàcilment, calculant la diferència que hi ha entre el valor dels actius i el valor dels passius que manté l'empresa.

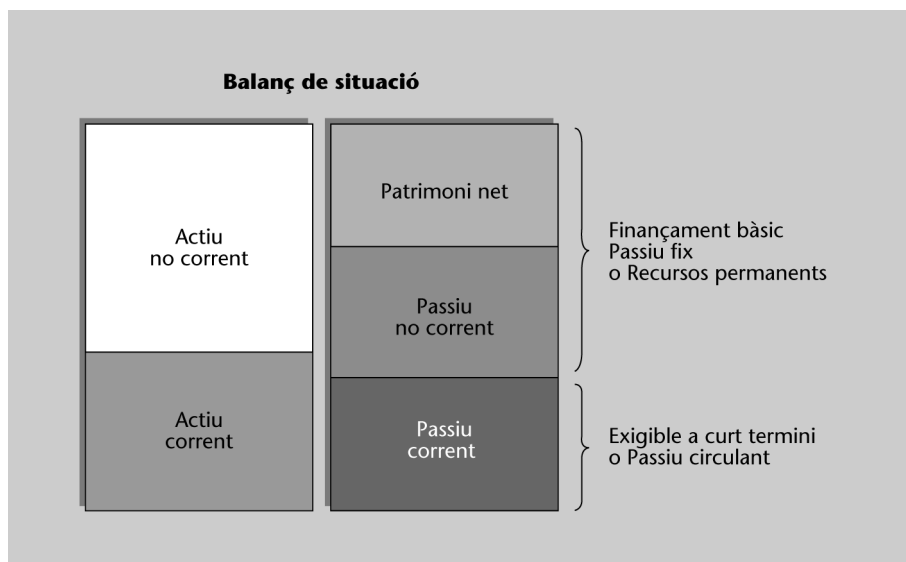
Valor del patrimoni net = valor de l'actiu – valor del passiu

En una interpretació alternativa del terme, podríem definir el patrimoni net com el conjunt de recursos que estan finançant a l'empresa sense que hagin de ser reintegrats a l'exterior (per això s'apliquen a aquesta massa altres noms, com *fonts de finançament propi* o *recursos propis*). Aquest nou sentit del terme ens permet fixar l'atenció en l'origen que han tingut aquests recursos. Podem precisar així que la massa del patrimoni net estarà constituïda per altres submasses patrimonials menors, entre les quals destaquen:

- 1) **El capital social:** representa el valor de les aportacions realitzades pels propietaris, en el moment de constituir la societat o en un moment posterior.
- 2) **Les reserves:** són els beneficis obtinguts per l'empresa i no distribuïts als accionistes. Les reserves, en qualsevol de les seves alternatives possibles, constitueixen per a l'empresa una manera d'autofinançar-se, és a dir, d'augmentar la seva dotació de recursos a partir dels seus excedents.
- 3) **Altres partides:** com subvencions, reserves de revalorització, diferències de conversió, etc.

La suma del passiu no corrent i del patrimoni net s'anomena **finançament bàsic, passiu fix o recursos permanents**. Aquesta massa reuneix les fonts de finançament que tenen un termini de permanència més llarg en l'empresa, o bé perquè el seu termini de venciment és superior a l'any, o bé perquè no s'espera que siguin reintegrades. Mostrem la composició d'aquesta massa en la figura següent.

Figura 5. Ordenació de les submasses del passiu i del patrimoni net

Tipus de reserva

El tipus de reserva pot variar, segons quin sigui el motiu pel qual els accionistes renuncien a percebre els seus dividends. D'aquesta manera, la reserva pot sorgir amb motiu d'una disposició normativa (aquest és el cas de la **reserva legal**), d'una disposició recollida en els estatuts de l'empresa (**reserva estatutària**) o bé es pot crear a partir d'un acord pres voluntàriament pels accionistes (**reserva voluntària**).

Un cas especial de reserva és l'anomenada *prima d'emissió*. Aquesta reserva s'origina en les ampliacions de capital, en cas que les noves accions siguin emeses per un valor superior al valor nominal. L'empresa obté d'aquesta manera uns recursos addicionals per la diferència que hi ha entre el preu a què ha estat emesa la nova acció i el seu valor nominal. En general, podríem dir que la raó de ser d'aquesta prima és la necessitat que els nous accionistes abonin a l'empresa un sobrepreu per les seves accions que serveixi per a igualar la riquesa que ja ha estat generada i retinguda en l'empresa, i que podria haver estat retirada pels antics accionistes.

La identificació de les diferents masses i submasses patrimonials, tant de les que apareixen en el model de balanç proposat en el Pla, com d'aquelles altres que no s'hi esmenten, constitueix un pas fonamental per a analitzar el balanç.

Intentem reconstruir ara el balanç de situació que proposàvem en l'exemple anterior.

Actiu		Passiu i patrimoni net	
Actiu no corrent		Patrimoni net	
Mobiliari	15.000	Capital social	100.000
Equips per a proc. d'inform.	1.500	Reserva legal	18.000
Maquinària de cuina	5.000	Resultat de l'exercici anterior	2.000
Terrenys	30.000		
Construcció	90.000		
Inst. esportives i de lleure	45.000	Total patrimoni net	120.000
Total actiu no corrent	186.500	Passiu no corrent	
Actiu corrent		Préstec bancari a tres anys	70.000
Existències per a restaurant	3.000		
Drets que s'han de cobrar als clients	2.000	Total passiu no corrent	70.000
Diners en comptes corrents	6.000		
Diners en efectiu	1.000	Passiu corrent	
		Deutes amb la Hisenda pública	2.000
		Deutes amb proveïdors	6.500
Total actiu corrent	12.000	Total passiu corrent	8.500
Total actiu	198.500	Total passiu i patrimoni net	198.500

En aquest balanç de situació podem veure el pes relatiu que té cada massa i submassa patrimonial. Dins de les inversions que manté l'empresa, el valor dels actius no corrents (186.500 euros) supera considerablement el valor dels actius corrents (12.000 euros). En l'estructura financera, per la seva part, predominen les fonts de finançament propi (amb un patrimoni net que puja a 120.000 euros), en comparació amb unes fonts de finançament aliè que pugen a 78.500 euros, i que es reparteixen entre el passiu no corrent (70.000 euros) i el passiu corrent (8.500 euros).

A partir de les dades, podem comprovar que es compleix l'equació fonamental del patrimoni:

Valor total de l'actiu = valor total del passiu + valor total del patrimoni net

$$198.500 \text{ euros} = (70.000 \text{ euros} + 8.500 \text{ euros}) + 120.000 \text{ euros}$$

El patrimoni net es pot associar amb el concepte de **valor comptable** d'una empresa. En la mesura que el patrimoni net emprà per al seu càlcul valors que apareixen consignats en el balanç, es pot dir que la seva xifra ens indica el valor que té l'empresa, segons les dades que figuren en la seva comptabilitat.

Valor comptable de l'empresa = valor total de l'actiu – valor total del passiu

En l'exemple anterior el valor comptable de l'empresa seria:

$$\text{Valor comptable de l'empresa} = 198.500 - 78.500 = 120.000 \text{ euros}$$

En aquest punt convé fer una breu referència a un concepte important en l'anàlisi financera, el **valor teòric comptable**. A partir de la xifra del patrimoni net és relativament senzill calcular quina part d'aquesta riquesa residual correspondria a cada acció. Aquest concepte s'anomena *valor teòric comptable*.

En una primera aproximació, podem afirmar que el valor teòric comptable és el resultat de dividir l'import del patrimoni net entre el nombre d'accions de l'empresa que estan en circulació.

$$\text{Valor teòric comptable} = \text{patrimoni net} / \text{nombre d'accions}$$

Suposem, en el nostre exemple, que l'empresa que gestiona l'hotel té posades en circulació 20.000 accions amb un valor nominal de 5 euros per acció. Segons les dades del balanç, el patrimoni net de l'empresa és de 120.000 euros, i per tant el valor teòric de les seves accions seria de 6 euros per acció.

$$\text{Valor teòric comptable} = 120.000 \text{ euros} / 20.000 \text{ accions} = 6 \text{ euros/acció}$$

Hem de tenir en compte que el **valor de mercat** que assoleixin realment les accions dependrà del valor teòric comptable, però també estarà seriosament influït per les percepcions i expectatives que mantinguin els inversors, no solament sobre l'empresa, sinó també sobre el sector o el marc econòmic en general. En definitiva, el valor teòric comptable és un concepte comptable, i el seu import és sovint diferent del preu a què es negocien realment les accions.

Abans d'analitzar el balanç, convé identificar el que habitualment s'anomenen **submasses patrimonials correlatives**.

Les masses patrimonials correlatives són agrupacions d'elements que corresponen a un mateix ordre però amb signe diferent.

Aquest és el cas, per exemple, dels recursos permanents i els actius no corrents, ja que tots dos comparteixen una vocació de permanència en l'empresa, o dels comptes de tresoreria i els passius corrents d'exigibilitat immediata. La identificació i comparació d'aquestes submasses ens oferirà una informació molt valuosa en l'etapa de l'anàlisi.

És freqüent descriure la situació patrimonial d'una empresa a partir de la comparació de submasses correlatives. Així, se sol estimar que l'empresa es trobarà en una situació

d'equilibri si la comparació d'una submassa patrimonial de l'actiu amb la seva correlativa del passiu ofereix un resultat de signe positiu.

El signe positiu d'aquestes comparacions significa que el valor d'una determinada massa d'actius supera el valor de la seva massa correlativa en el passiu. Aquesta relació positiva ens indueix a pensar que l'empresa no tindria dificultats a l'hora de fer front als pagaments associats amb aquests deutes.

Esmentem-ne a continuació alguns exemples:

Tresoreria – passiu corrent vençut > 1
 Actiu no corrent – passiu no corrent > 1
 Actiu corrent – passiu corrent > 1

L'última d'aquestes comparacions és freqüent en l'anàlisi financera. El resultat de comparar l'actiu corrent amb el passiu corrent s'anomena **fons de maniobra** (o *capital circulant*).

Fons de maniobra (FM) = actiu corrent – passiu corrent

S'assumeix normalment que en una situació d'equilibri el fons de maniobra ha de tenir un valor positiu, per la qual cosa l'empresa no tindria problemes per a afrontar els seus deutes a curt termini.

Representem gràficament algunes situacions patrimonials possibles.

Figura 6. Situació financera de màxima garantia

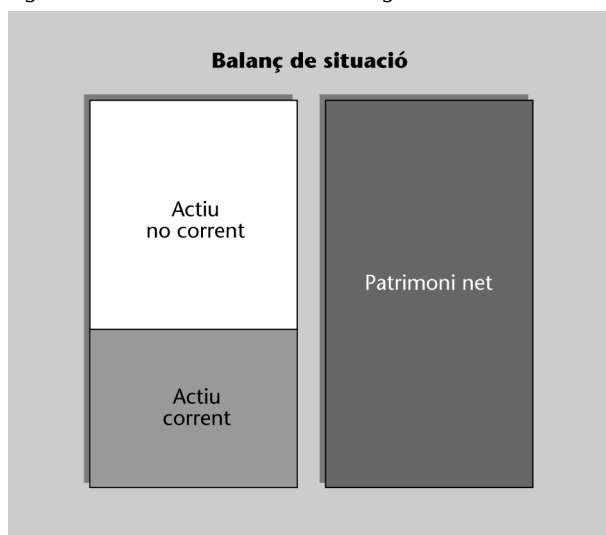

Figura 7. Situació financera normal

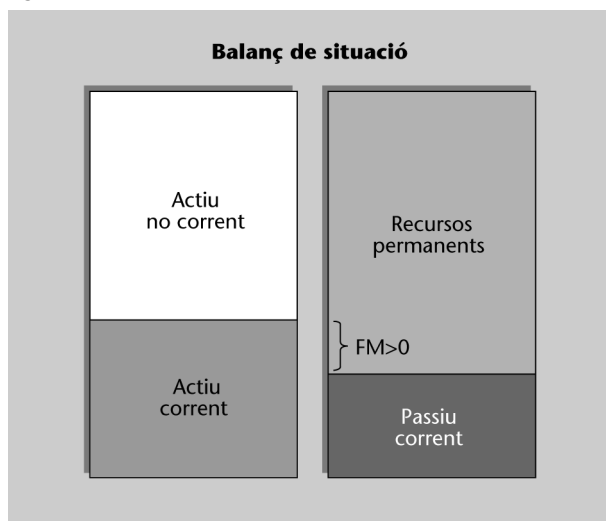

Figura 8. Situació d'inestabilitat financera

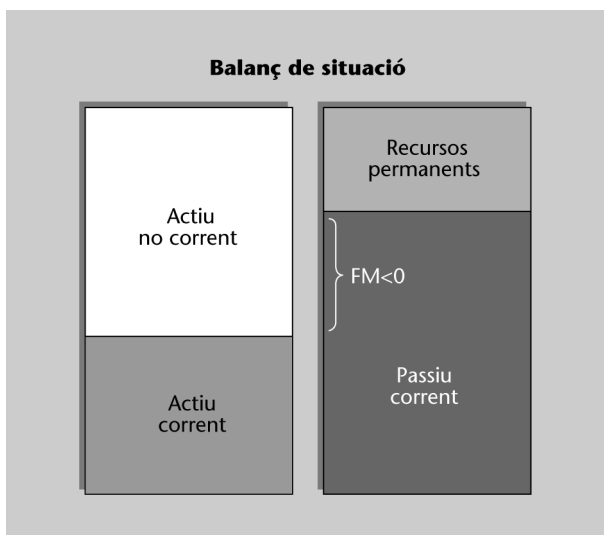
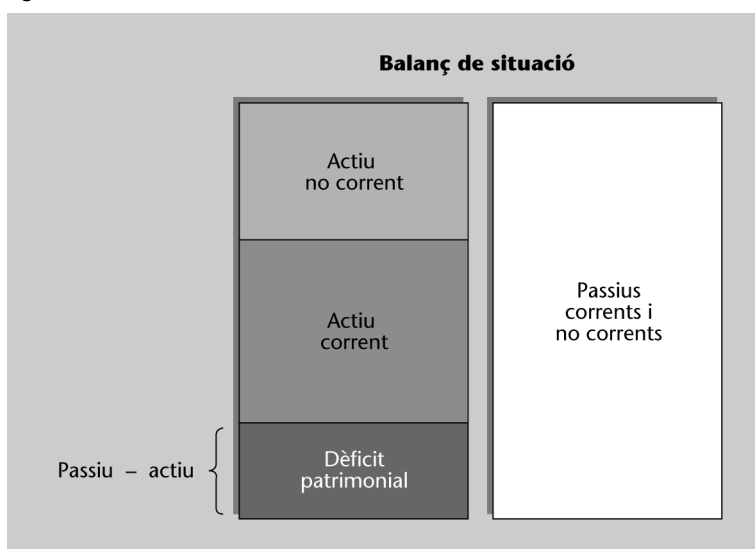

Figura 9. Situació financera de fallida

3.2. El compte de pèrdues i guanys

El **compte de pèrdues i guanys** és un document de naturalesa dinàmica, que recull i ordena les despeses i els ingressos en què ha incorregut l'empresa al llarg d'un exercici. És, per tant, un estat que intenta explicar com s'ha format el resultat que ha obtingut l'empresa en el període de referència.

Si el balanç de situació ofereix una imatge estàtica del patrimoni de l'empresa en una data determinada, el compte de resultats ofereix un resum de l'activitat que ha dut a terme l'empresa durant un determinat període de temps, sigui aquest un mes, un trimestre, un any, etc. Podem dir llavors que si el balanç de situació equival a una fotografia del patrimoni que ha estat presa en un determinat moment, el compte de resultats equivaldria a la sinopsi que resumeix les activitats que ha dut a terme l'empresa durant un determinat període de temps o, acudint a una altra metàfora, s'assemblaria a la declaració de la renda

que realitza una persona física, en què reflecteix tots els ingressos i les despeses en què ha incorregut durant un període.

Despesa, pagament i inversió

En el llenguatge empresarial, és freqüent sentir alguns termes que semblen sinònims, però que mantenen diferències importants en el significat. Aquest és el cas, per exemple, dels termes *despesa*, *pagament* i *inversió*. Encara que aquests termes comparteixen un mateix camp semàntic, convé delimitar-ne bé el significat.

1) La **despesa** és un concepte associat amb la comptabilitat externa i el seu reconeixement està determinat per la legislació comptable. Com ja vèiem en l'apartat 1.2 d'aquest mòdul, la despesa es refereix sempre a un fet determinat que produeix una disminució en el valor del patrimoni.

2) El **pagament**, per la seva part, representa per a l'empresa un desemborsament de diners o, el que és el mateix, una disminució o sortida de tresoreria.

Encara que és freqüent que les despeses comportin un pagament per a l'empresa, no totes les despeses impliquen necessàriament un pagament. Aquest és el cas, per exemple, d'algunes partides a què ja ens hem referit, com les amortitzacions, les provisions o els deterioraments.

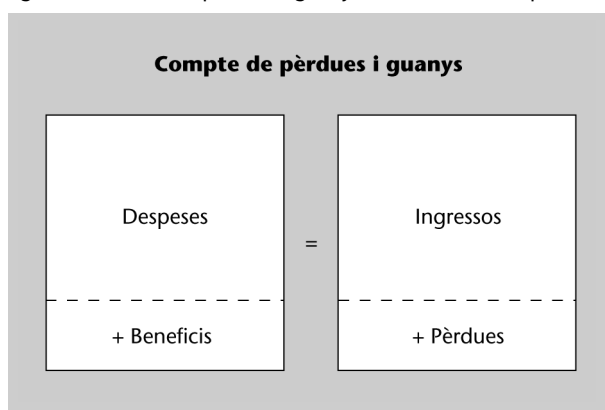
Però també és cert que l'empresa pot fer determinats pagaments que no han tingut l'origen en una despesa. Això és el que succeeix, per exemple, amb el reemborsament del deute que l'empresa mantenia amb un banc o amb el pagament d'un dividend que l'empresa lliura als seus accionistes.

3) El terme **inversió** s'aplica amb freqüència en l'anàlisi d'empreses. El terme es refereix habitualment a qualsevol sacrifici de recursos que faci l'empresa, sia per la compra d'un actiu (una màquina, un vehicle industrial, etc.) o per la realització d'una despesa (formació per a directius, promoció d'un nou negoci, etc.), pel qual l'empresa espera obtenir en el futur un rendiment, en la forma de fluxos d'efectiu.

Perquè un sacrifici actual es pugui considerar una inversió és necessari que compleixi aquesta regla: només es pot considerar una inversió el sacrifici del qual l'empresa espera obtenir en el futur un rendiment, en la forma de fluxos d'efectiu.

En el seu format de compte, l'estructura del document seria:

Figura 10. L'estat de pèrdues i guanys en forma de compte

L'exercici de l'activitat de l'empresa genera normalment uns ingressos i obliga a incórrer en unes despeses. Aquesta forma de presentar el document, amb les partides de despeses i ingressos ordenades en columnes, ens permet posar de manifest una igualtat important:

Resultat del període = ingressos – despeses

A partir d'aquesta equació podem distingir dos casos possibles:

- 1) **Els ingressos superen les despeses:** el resultat obtingut és positiu i s'anomena **benefici**.
- 2) **Les despeses superen els ingressos:** el resultat obtingut és negatiu i s'anomena **pèrdua**.

3.2.1. Contingut del compte de pèrdues i guanys

Aquest model del compte en columnes, vigent en el PGC de 1990, ha estat reemplaçat en el PGC de 2007 pel model de llista, o model vertical, en què el resultat del període es calcula, a partir de l'import net de les vendes, mitjançant un procés continuat de càlcul, en què es van sotstraient i afegint altres despeses i ingressos.

En el model vigent, les despeses i ingressos s'ordenen segons el tipus d'activitat que els ha generat. Oferim una primera imatge del document, tal com apareix recollit en l'actual PGC.

Figura 11. Esquema del compte de pèrdues i guanys

Comptes de pèrdues i guanys	
A) Resultat d'operacions continuades	A.1) Resultat d'explotació
	A.2) Resultat financer
B) Resultat d'operacions interrompudes	
Resultat de l'exercici (A + B)	

En el nivell més general, el document es divideix en dos grans apartats:

1) **Operacions continuades:** inclouen les despeses i els ingressos que es deriven de l'explotació (els que estan vinculats amb l'activitat normal de l'empresa), i les despeses i els ingressos de naturalesa financera.

En cas que hi hagi despeses o ingressos de naturalesa excepcional (com pèrdues per inundacions, sancions administratives, el cobrament d'una indemnització, un premi de loteria, el cobrament inesperat d'un client considerat insolvent, etc.), l'empresa els ha d'incloure en un apartat denominat *altres resultats*, dins de l'epígraf de les operacions continuades, i n'ha d'informar en la memòria.

2) **Operacions interrompudes:** l'empresa ha d'incloure en aquest apartat el resultat de les operacions interrompudes, una vegada deduït l'efecte dels impostos.

A un nivell més detallat, el PGC estableix que el compte de pèrdues i guanys haurà d'incloure, com a mínim, els elements que corresponguin a les partides següents:

- 1) Import net de la xifra de negoci.
- 2) Variació d'existències de productes acabats i en curs de fabricació.
- 3) Treballs realitzats per l'empresa per al seu actiu.
- 4) Aprovisionaments.
- 5) Altres ingressos d'explotació.
- 6) Despeses de personal.
- 7) Altres despeses d'explotació.
- 8) Amortització de l'immobilitzat.
- 9) Imputació de subvencions.
- 10) Excessos de provisions.
- 11) Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat.
- 12) Ingressos financers.
- 13) Despeses financeres.
- 14) Variació de valor raonable en instruments financers.
- 15) Diferències de canvi.
- 16) Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers.
- 17) Impost sobre beneficis.
- 18) Resultat de l'exercici procedent d'operacions interrompudes net d'impostos.

Activitat interrompuda

El PGC estableix, en aquest sentit, que una activitat interrompuda és tot component d'una empresa que hagi estat alienat, se n'hagi disposat per una altra via o hagi estat classificat com a mantingut per a la venda, i compleixi alguna de les condicions següents:

1) Representi una línia de negoci o una àrea geogràfica de l'explotació que sigui significativa i es pugui considerar separada de la resta.

2) Formi part d'un pla individual i coordinat per a alienar o disposar per una altra via d'una línia de negoci o d'una àrea geogràfica de l'explotació que sigui significativa i es pugui considerar separada de la resta.

3) Sigui una empresa dependent adquirida exclusivament per a vendre-la.

El PGC entén per **component** les activitats o fluxos d'efectiu que, pel fet d'estar separades i ser independents en el funcionament o a efectes de la informació comptable, es distingeixen clarament de la resta de l'empresa. Aquest és el cas, per exemple, d'una empresa dependent o d'un determinat segment de negoci.

Resumim tota aquesta informació, d'una manera gràfica, en la figura següent.

Figura 12. El model vertical del compte de pèrdues i guanys

Import net de la xifra de negoci
+ Altres ingressos d'explotació
– Altres despeses d'explotació
= Resultat d'explotació (RE)
+ Ingressos financers
– Despeses financeres
= Resultat financer (RF)
Resultat abans d'impostos (RAI) = RE + RF
– Impostos sobre beneficis (IB)
Resultat procedent d'operacions continuades (RPOC) = RAI – IB
Resultat procedent d'operacions interrompudes (RPOI)
Resultat de l'exercici = RPOC + RPOI

3.2.2. Resultats que apareixen en el compte de pèrdues i guanys

El **compte de pèrdues i guanys** recull els ingressos i les despeses en què ha incorregut una empresa, calculant el resultat de l'exercici per la diferència que hi ha entre les dues magnituds. Però aquestes despeses i ingressos es poden originar, com

ja hem vist, en activitats de diferent naturalesa. Aquest fet dóna lloc que sorgeixin en el compte diversos resultats intermedis que convé conèixer.

Les principals magnituds del resultat que apareixen en l'actual model són:

1) Resultat d'explotació (també anomenat *BAIT* o *benefici abans d'interessos i impostos*): s'obté per la diferència entre els ingressos i les despeses de l'explotació.

Entre els ingressos de l'explotació més freqüents destaquen les vendes de productes o la prestació dels serveis que constitueixen l'activitat principal de l'empresa. En aquest sentit, l'**import net de la xifra de negoci** és la primera partida amb què s'inicia el compte de resultats. En el valor d'aquesta partida s'inclou l'import de les vendes (o de la prestació de serveis) una vegada deduït el valor de les devolucions i dels diversos descomptes que l'empresa ha realitzat als seus clients. Quant a això, cal tenir en compte que en l'import net de la xifra de negoci no s'inclouen l'IVA ni els ingressos financers derivats d'una venda a terminis.

Entre les despeses d'explotació més freqüents destaquen els consums d'existències, les despeses de personal (que inclouen les nòmines dels treballadors i la cotització de l'empresa a la Seguretat Social), els subministraments, els arrendaments, les dotacions per a l'amortització de l'immobilitzat i els lloguers d'immobles.

2) Resultat financer: és la diferència entre els ingressos i les despeses de naturalesa financera en què ha incorregut l'empresa durant un període.

Entre les despeses financeres més habituals es troben els interessos de préstecs rebuts, i entre els ingressos financers, els interessos a cobrar per la concessió de préstecs, o els rendiments d'un dipòsit bancari o d'un títol de renda fixa.

El fet de separar el **resultat d'explotació** i el **resultat financer** ens permet analitzar separatament les activitats d'explotació que duu a terme l'empresa i les de naturalesa estrictament financera.

D'aquesta manera, si volem avaluar la manera com una empresa gestiona aquella activitat que li és pròpia, haurem d'atendre el seu resultat d'explotació. Però si el que volem valorar és el cost que assumeix per a finançar-se amb deute extern, haurem de considerar quin és el seu resultat financer.

Quant a això, hem de tenir en compte que una empresa pot gestionar bé la seva activitat pròpia (obté un resultat d'explotació positiu) i estar alhora mal finançada (suporta unes càrregues financeres excessives). Però també pot succeir el contrari. Per aquest motiu convé estudiar separatament el valor d'aquestes dues magnituds.

3) Resultat abans d'impostos (també anomenat *BAT* o *benefici abans d'impostos*): és la suma de les dues expressions anteriors. Aquesta magnitud recull el resultat de considerar conjuntament les operacions d'explotació i la manera com l'empresa es finança.

4) Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades: s'obté en deduir del resultat abans d'impostos l'import total de l'impost sobre beneficis que s'imputa a l'exercici, ja correspongui a operacions continuades o interrompudes.

5) Resultat de l'exercici procedent d'operacions interrompudes: expressa el resultat després d'impostos que ha tingut l'origen en les operacions que han merescut la consideració d'interrompudes, segons el que explicàvem abans.

6) Resultat de l'exercici (o resultat net): s'obté en sumar el resultat procedent de les operacions continuades i el resultat procedent de les operacions interrompudes. La destinació d'aquesta magnitud, en cas de ser positiva, serà retribuir els accionistes (en la forma de dividends) i/o contribuir a l'autofinançament de l'empresa (en qualsevol de les modalitats de reserves).

Encara que tots els resultats tenen un considerable valor explicatiu, podríem dir que són tres les magnituds fonamentals a l'hora d'avaluar el funcionament d'una empresa. Aquestes magnituds són:

- 1) El resultat d'explotació.
- 2) El resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades.
- 3) El resultat de l'exercici.

Per a entendre bé la capacitat explicativa d'aquests resultats és important conèixer què signifiquen, és a dir, a partir de quines partides de despeses i ingressos s'han obtingut, i quines operacions s'han fet per a calcular-los.

Podem afirmar llavors que:

- 1) El **resultat de l'explotació** informa sobre la marxa actual del negoci, entès aquest com el desenvolupament de l'activitat que és habitual en l'empresa.
- 2) El **resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades** informa sobre la marxa actual de l'empresa entesa com una unitat productiva completa, és a dir, com una unitat que duu a terme una activitat productiva, però que per a fer-ho ha d'incórrer també en una sèrie d'operacions de naturalesa financera (com aconseguir els préstecs adequats).

Capacitat d'estalvi de les empreses familiars

Sovint, les empreses familiars demostren tenir una elevada capacitat per a finançar el seu creixement mitjançant l'estalvi. En aquest tipus d'empreses és freqüent que els accionistes estiguin disposats a renunciar a una part considerable dels seus dividends, que quedarà retinguda en l'empresa en la forma de reserves.

3) El **resultat de l'exercici** reflecteix el resultat final de totes les activitats que duu a terme l'empresa. El valor d'aquesta magnitud expressa la rendibilitat que han obtingut els accionistes amb la seva inversió. En cas que el resultat sigui positiu, l'empresa podrà destinar el seu import a retribuir els accionistes o a romandre en l'empresa i augmentar-ne l'estalvi.

El resultat de l'exercici també apareix en el balanç de situació de l'empresa, ubicat a la massa del patrimoni net, o bé amb signe negatiu, en el cas de les pèrdues, o bé amb signe positiu i pendent que els accionistes decideixin sobre la seva aplicació, en el cas dels beneficis.

Vegem-ne un exemple

Durant l'últim exercici econòmic un hotel ha facturat als seus clients diversos serveis (per ocupació d'habitacions, restaurant, organització d'esdeveniments, etc.) que li han reportat ingressos per un valor de 300.000 euros. D'aquest import encara té pendents de cobrament factures per un valor de 20.000 euros.

Altres ingressos del període han estat:

- Durant els mesos d'hivern va llogar part de les seves instal·lacions esportives per 15.000 euros.
- Ha cobrat 100 euros per interessos dels seus comptes bancaris.

Durant el mateix període, l'hotel ha incorregut en les despeses següents:

- Nòmines del personal: 95.000 euros.
- Quotes a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa: 12.000 euros.
- Compres d'alimentació i begudes: 5.000 euros.
- Quota anual d'amortització: 15.650 euros.
- Lloguers: 4.850 euros.
- Despeses de publicitat: 3.000 euros.
- Subministraments (llum, aigua, gas): 6.000 euros.
- Altres serveis (telèfon, fax, etc.): 4.500 euros.
- Interessos de préstecs a llarg termini: 3.500 euros.
- Impost sobre el benefici: tipus impositiu del 30%.

Presentem el model vertical del compte de resultats per a l'hotel de l'exemple.

Compte de resultats	Import
Import net de la xifra de negoci	300.000
+ Altres ingressos d'explotació	+15.000
– Altres despeses d'explotació	–146.000
= Resultat d'explotació (RE)	169.000
Ingressos financers	100
– Despeses financeres	–3.500
= Resultat financer (RF)	–3.400
Resultat abans d'impostos (RAI) = RE + RF	165.600
– Impostos sobre beneficis (IB)	–49.680
Resultat procedent d'operacions continuades (RPOC) = RAI – IB	115.920
Resultat procedent d'operacions interrompudes (RPOI)	
Resultat de l'exercici = RPOC + RPOI	115.920

L'hotel de l'exemple ha tancat l'exercici amb un benefici final de 115.920 euros. Si analitzem l'origen del resultat abans de l'aplicació de l'impost (165.600 euros), podem veure que l'hotel ha dut a terme la seva activitat pròpia amb un saldo altament positiu (un benefici d'explotació de 169.000 euros), i al seu torn ha incorregut en una lleugera pèrdua de caràcter financer per un valor de 3.400 euros.

3.2.3. Resultats que no apareixen en el compte de pèrdues i guanys

Si abans esmentàvem els resultats que apareixen en el model legal del compte, ara ens referirem a altres magnituds, relacionades també amb el resultat, però que no apareixen en el document. La primera d'aquestes magnituds és l'**EBITDA** (*earnings before interest, taxes, depreciation and amortization*). Aquesta és una de les magnituds que més difusió ha tingut en les últimes dècades en l'anàlisi financera.

El seu equivalent en català seria el **resultat brut d'explotació**, i expressaria el valor dels fons generats per l'empresa a partir de les despeses i els ingressos de l'explotació que han implicat, o implicaran en el futur, una sortida o una entrada de tresoreria. Aquesta magnitud es pot calcular de dues maneres diferents:

- a) restant als ingressos de l'explotació totes les despeses de l'activitat excepte les dotacions anuals de l'amortització i els deterioraments, o
- b) de la manera més freqüent, sumant l'import d'aquestes partides al resultat de l'explotació. Si optem per aquest segon mètode, podem dir que l'EBITDA és:

$$\text{EBITDA} = \text{resultat d'explotació} + \text{amortitzacions i deterioraments del període}$$

Sigui quina sigui la forma de càlcul, podem dir que l'EBITDA intenta informar de la tresoreria que l'empresa ha estat o serà capaç de generar a partir de les operacions típiques que ha realitzat durant el període.

El significat d'aquesta magnitud és similar al dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació, que veurem en l'apartat 3.4, "L'estat de fluxos d'efectiu", d'aquest mòdul didàctic.

La principal diferència entre aquestes dues magnituds és que l'EBITDA expressa la diferència que hi ha entre els ingressos i les despeses relacionats amb l'explotació en què ha incorregut l'empresa i que estan directament relacionats amb els cobraments i pagaments, mentre que el valor dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació indica la diferència que hi ha entre els cobraments i pagaments que han tingut realment lloc i estan vinculats amb l'explotació de l'empresa.

El gran avantatge de l'EBITDA és que només té en compte les operacions incloses en les despeses i ingressos d'explotació que representen veritables fluxos d'efectiu (les dotacions d'amortització i els deterioraments constitueixen una despesa, però mai un pagament). Aquests fluxos esperats de caixa es deriven de l'activitat típica de l'empresa, per la qual cosa tenen més probabilitat de mantenir-se constants. En aquest sentit, es tracta d'una magnitud molt fàcil d'estimar, fins i tot per als agents externs a l'empresa, i poc manipulable per part dels administradors, ja que s'exclouen del resultat les partides –amortitzacions i deterioraments– que impliquen un grau d'arbitrarietat més alt.

Aquests avantatges han fet que el terme sigui emprat amb profusió per administradors i analistes. Però l'EBITDA té prou limitacions perquè sigui interpretat amb prudència. La majoria de les seves limitacions estan determinades per la seva pròpia definició, ja que exclou del seu càlcul algunes despeses que s'han revelat importants.

En aquest sentit, ignora els efectes en el resultat de les polítiques d'endeutament, la qual cosa redueix la seva utilitat per a avaluar les empreses que financen el seu creixement amb deute extern. Aquest resultat tampoc no considera l'amortització de l'immobilitzat, tant material com immaterial, essent partides decisives per a la salut financera de les empreses més intensives en capital.

Segons les dades de l'exemple, l'EBITDA de l'hotel per a aquest exercici seria:

$$\text{EBITDA} = \text{resultat d'exploració} + \text{amortitzacions i deterioraments del període}$$
$$\text{EBITDA} = 169.000 + 15.650 = 184.650 \text{ euros}$$

Aquesta magnitud ofereix una idea de la capacitat que té l'empresa per a generar tresoreria a partir de les seves activitats habituals.

Com una variació de l'EBITDA ha aparegut el concepte de l'EBITDAR (benefici abans d'interessos, impostos, amortitzacions i lloguers, de l'anglès *earnings before interests, taxes, depreciation, amortization and rents*). Aquesta magnitud és especialment útil per a avaluar la capacitat que té una empresa per a generar fons a través de les seves activitats habituals, sense tenir en compte les seves polítiques de finançament, l'efecte dels impostos, les amortitzacions de l'immobilitzat, els deterioraments i els lloguers.

El càlcul d'aquesta magnitud es fa de la manera següent:

$$\text{EBITDAR} = \text{resultat d'exploració} + \text{amortitzacions i deterioraments del període} + \text{lloguers}$$

En definitiva, es pot afirmar que tant l'EBITDA com l'EBITDAR són dos indicadors més dels resultats de l'empresa. El seu import, tanmateix, s'ha d'interpretar amb prudència, a causa de les severes limitacions que implica ignorar despeses tan importants com els interessos del deute, els deterioraments, les amortitzacions o els lloguers.

3.2.4. Limitacions del compte de pèrdues i guanys

El compte de pèrdues i guanys ha estat tradicionalment objecte de crítiques enceses. Des de diferents punts de vista s'han aportat arguments que han qüestionat la seva capacitat explicativa. En aquest punt, convé afirmar que la majoria d'aquestes crítiques no han fet sinó incidir en els trets que són inherents al document, ja que es deriven de les regles i els criteris que en regulen l'elaboració. Per aquest motiu, l'ampli repertori de crítiques no ha d'enfosquir la

seva enorme capacitat explicativa. Convé, simplement, tenir-les en compte a l'hora d'iniciar l'anàlisi.

En les línies següents exposem algunes d'aquestes limitacions:

1) Algunes de les partides que s'inclouen a les masses de despeses i ingressos estan subjectes a un procés d'estimació, per part de l'empresa, que pot alterar greument la xifra del resultat. Aquesta circumstància obliga a destacar la relativitat del resultat final de l'empresa, la qual cosa redueix la capacitat explicativa d'aquesta magnitud. Així, en la mateixa empresa, i per a un mateix període, es poden arribar a obtenir diferents resultats en funció, simplement, dels criteris que hagin estat utilitzats per a mesurar i imputar certes partides. Aquest és el cas per exemple de les amortitzacions, en què l'empresa ha de fer nombroses estimacions sobre quina serà la vida útil del bé, el seu valor residual, el nivell d'activitat amb què serà emprat, etc. Com és fàcil suposar, les hipòtesis que l'empresa faci condicionaran la xifra d'amortització que doti anualment i, en conseqüència, el resultat que obtingui durant aquells períodes.

2) En aquest model de compte de resultats, les partides de despeses i ingressos es classifiquen segons la seva naturalesa, i es distingeix entre ingressos i despeses segons quina sigui la naturalesa de l'operació en què s'han produït.

Com a conseqüència, el document no aporta una informació específica sobre les unitats de l'empresa en què ha succeït cada tipus de despeses i ingressos, la qual cosa redueix sensiblement la capacitat explicativa del document. Per a solucionar aquesta mancança, les empreses solen desenvolupar diversos sistemes de registre i control intern que estudiarem en el mòdul 4, en referir-nos a la comptabilitat analítica o de costos.

3) Una altra limitació del document té l'origen en l'heterogeneïtat amb què es valoren els ingressos i les despeses. Així, mentre que l'import dels ingressos es calcula en general tenint en compte els preus a què s'han venut els productes, les despeses es valoren en funció dels costos històrics en què ha incorregut l'empresa.

4) Però potser la limitació més important del document és determinada per la seva pròpia finalitat. El compte de pèrdues i guanys permet comparar les despeses i els ingressos que l'empresa ha reportat durant l'exercici, ignorant així els cobraments i pagaments que ha efectuat en el període esmentat. En aquest sentit, cal tenir en compte que no totes les despeses impliquen una sortida immediata de diners, i que no tots els ingressos comporten immediatament un cobrament. Per a superar aquesta limitació inherent al document, els administradors i analistes van desenvolupar fa temps l'estat de fluxos d'efectiu, que el legislador ha incorporat en l'última reforma als comptes anuals.

5) Un dels objectius del PGC és oferir als usuaris una informació que els sigui rellevant i fiable sobre els components del patrimoni. Per aquest motiu, el marc conceptual regula l'aplicació de criteris diferents del preu d'adquisició per a valorar els elements patrimonials. Aquesta orientació del Pla permet a les empreses oferir valors actualitzats per a certs elements, cosa que contribueix a oferir una imatge més fiable del patrimoni de l'empresa.

Però aquest procés d'actualització dels valors pot afectar el càlcul del resultat del període o directament la variació del patrimoni net, segons quina sigui la norma aplicable. En aquest sentit és important destacar que els valors del patrimoni i del resultat no són magnituds objectives i certes, sinó que depenen dels criteris que ha emprat l'empresa per a valorar, segons el que estableixin les normes comptables, els diferents elements del seu patrimoni.

3.3. L'estat de canvis en el patrimoni net

Una de les principals novetats que ha aportat el PGC de 2007 ha estat la incorporació als comptes anuals de l'estat de canvis en el patrimoni net.

Es pot dir que l'objectiu d'aquest document és mostrar quins han estat els canvis que s'han registrat durant el període en tots els elements que componen el patrimoni net d'una empresa.

Aquest document té la seva raó de ser en dues novetats incloses en el Pla:

- 1) L'aplicació del criteri del valor raonable pot ocasionar diferències de valoració que en alguns casos no es poden imputar al compte de resultats del període, per la qual cosa s'han de reflectir en un altre document que mesuri el seu impacte en el patrimoni net.
- 2) Segons el que estableix el mateix Pla, alguns ingressos i despeses s'hauran d'imputar de manera directa al patrimoni net sense passar abans pel compte de pèrdues i guanys (vegeu la figura 1 d'aquest mòdul).

En conseqüència, podem dir que el compte de pèrdues i guanys ofereix una informació sobre la generació de riquesa de l'empresa que ha de ser completada amb un document addicional. L'estat de canvis en el patrimoni net informarà els usuaris sobre totes les fonts de què ha obtingut l'empresa la seva riquesa durant un determinat període.

El Pla vigent ha optat per dividir l'estat de canvis en el patrimoni net en dos documents:

- 1) **L'estat d'ingressos i despeses reconeguts:** inclou la totalitat de les despeses i ingressos fets per l'empresa durant l'exercici, tant els que figuren en el comp-

te de pèrdues i guanys, com els que s'imputen directament al patrimoni net (variacions del valor raonable d'instruments financers, subvencions en capital, etc.).

2) **L'estat total de canvis en el patrimoni net:** inclou, a més de les despeses i ingressos reconeguts durant el període, la resta d'operacions que l'empresa ha fet amb els accionistes.

L'estat d'ingressos i despeses reconeguts es divideix en tres parts:

a) **El resultat de l'exercici del compte de pèrdues i guanys:** el document s'inicia amb el resultat del període que s'ha obtingut en el compte de pèrdues i guanys.

b) **El total dels ingressos i les despeses imputats directament al patrimoni net:** indica les variacions de valor en els actius i passius els canvis de valoració dels quals s'han de registrar directament en el patrimoni net (és el cas, per exemple, dels actius financers mantinguts per a la venda).

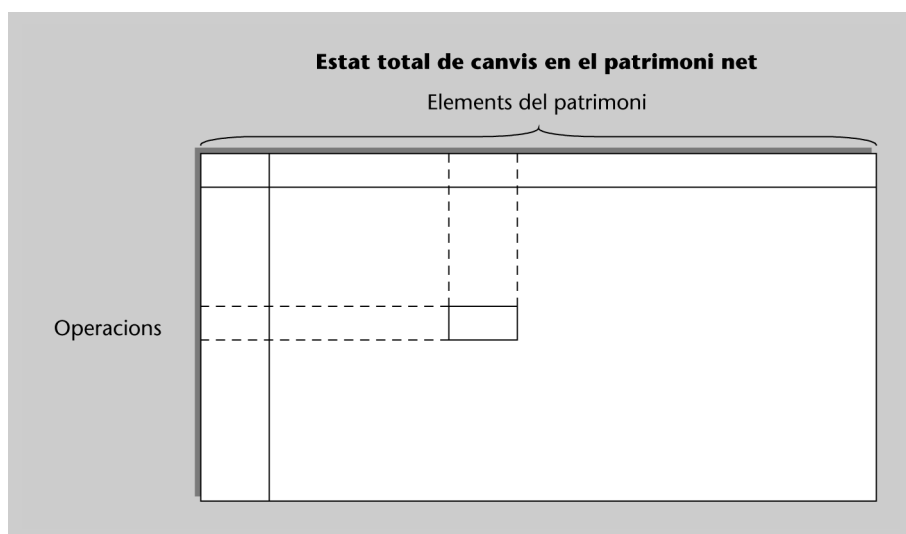
c) **El total de les transferències al compte de pèrdues i guanys:** registra els canvis de valor per venciment o alienació de l'actiu o passiu, els beneficis o pèrdues que s'han transferit al compte de pèrdues i guanys durant l'exercici.

Figura 13. Primera part de l'estat de canvis en el patrimoni net. L'estat d'ingressos i despeses reconeguts

Estat d'ingressos i despeses reconeguts	
A)	Resultat del compte de pèrdues i guanys
B)	Ingressos i despeses imputades directament en el patrimoni net
C)	Transferències al compte de pèrdues i guanys
Total d'ingressos i despeses reconeguts (A+B+C)	

El segon document, l'estat total de canvis en el patrimoni net, es presenta, per la seva part, com un document de doble entrada en què es recullen les variacions totals que ha experimentat el patrimoni net. Cada columna del quadre representa un element del patrimoni net. En les files s'assenyalen les operacions que ha fet l'empresa i que han donat lloc a variacions en el patrimoni net durant un determinat període. Els imports de cada tipus d'operació representada en una fila s'aniran reflectint a la casella que correspongui amb la columna assignada a l'element del patrimoni que s'ha vist afectat.

Figura 14. Segona part de l'estat de canvis en el patrimoni net. L'estat total de canvis en el patrimoni net

Per a facilitar la interpretació d'aquestes variacions, en la part superior del document s'hauran d'incloure els canvis que han afectat el patrimoni net durant l'exercici en curs. En la part inferior del document es repeteix la mateixa estructura per a mostrar els canvis que van ocórrer en l'exercici anterior.

En resum, podem dir que l'estat de canvis en el patrimoni net informa de quines han estat les fonts que han permès a l'empresa augmentar o disminuir el seu patrimoni net. En la mesura que l'augment del patrimoni net procedeixi d'unes fonts adequades, podrem dir que l'empresa gaudeix d'equilibri financer.

3.4. L'estat de fluxos d'efectiu

Un dels principals criteris per a avaluar la marxa d'una empresa consisteix a mirar els **fluxos de caixa nets** (la diferència entre els cobraments i pagaments) que ha generat durant un període. A causa que el compte de pèrdues i guanys informa dels ingressos i les despeses d'un període, i no dels cobraments i pagaments, els analistes financers van haver de desenvolupar en el passat un document que els permetés mesurar la capacitat de l'empresa per a generar fluxos de caixa (o *cash flows*). A diferència dels seus predecessors, el PGC vigent ha reconegut la utilitat d'aquest document i l'ha incorporat com un més dels estats financers obligatoris.

Per a comprendre la importància d'aquest document, convé recordar que les operacions de despesa i ingrés que figuren en el compte de resultats es fan sovint a crèdit, per la qual cosa hi pot haver una important diferència, per a un mateix període, entre les xifres d'ingressos i cobraments, d'una banda, i les xifres de despeses i pagaments, de l'altra. Hem de destacar, d'altra banda, que el balanç reflecteix el saldo dels drets de cobrament i dels deutes que manté l'em-

presa, però no informa del moment en què l'empresa espera cobrar els seus drets, o hauria de pagar els seus deutes.

Aquestes limitacions, que són naturals si s'entenen els objectius que orienten els estats financers tradicionals, justifiquen la incorporació d'un document que informi realment sobre els moviments de tresoreria que ha fet l'empresa.

L'estat de fluxos d'efectiu és un document que mostra, degudament ordenats i agrupats segons el tipus d'activitat que els genera, els cobraments i pagaments que ha fet l'empresa durant un exercici.

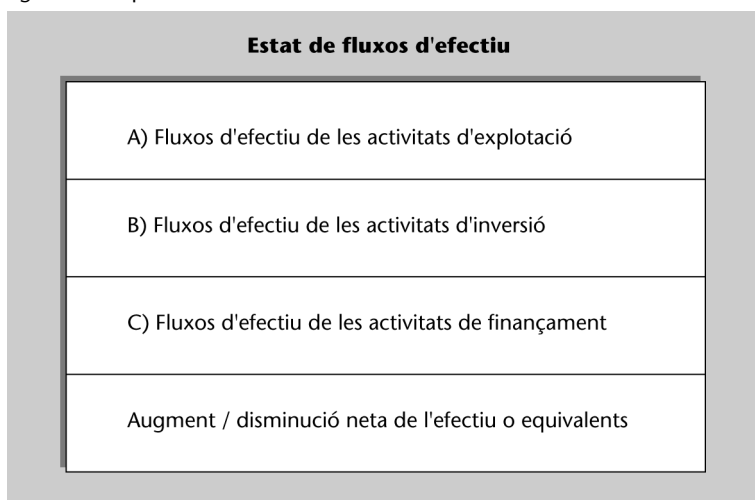
Els cobraments, o fluxos d'entrada, provocaran l'augment de la tresoreria, mentre que els pagaments, o fluxos de sortida, faran que disminueixi. Partint d'aquesta lògica, podem dir que l'estat de fluxos d'efectiu informa sobre els cobraments i pagaments que ha fet l'empresa durant un període de temps determinat, i sobre els saldos inicials i finals de la tresoreria i altres actius equivalents a la tresoreria.

Aquesta informació pot ser rellevant per als usuaris, en la mesura que els permet fer estimacions sobre l'evolució que seguiran aquests fluxos en el futur. La utilitat del document serà més gran si tenim en compte la dificultat que tenen els administradors per a manipular les xifres dels cobraments i pagaments, a diferència del que passava amb les despeses i els ingressos, imputats de vegades partint d'estimacions i hipòtesis que poden resultar discutibles.

Aquest document classifica els moviments de tresoreria segons el tipus d'activitat que li va donar origen, i assenjala a més la variació neta que ha experimentat aquesta magnitud en l'exercici. Els fluxos de tresoreria s'ordenaran així en tres categories, segons quina sigui la naturalesa de l'activitat amb què es vinculen.

Representem aquestes categories en la figura següent.

Figura 15. Esquema de l'estat de fluxos d'efectiu

Tresoreria

A l'efecte de precisar amb claredat quins elements poden ser considerats com a *tresoreria*, la norma novena de la tercera part del PGC assenjala que s'entendrà per efectiu i altres actius líquids equivalents:

- 1) La tresoreria dipositada a la caixa de l'empresa.
- 2) Els dipòsits bancaris a la vista.
- 3) Els instruments financers que siguin convertibles en efectiu i que, en el moment de la seva adquisició, el seu venciment no sigui superior a tres mesos, sempre que no hi hagi un risc significatiu de canvis de valor i formin part de la política de gestió normal de la tresoreria de l'empresa.

El format recollit en el PGC per a aquest document permet presentar, de manera diferenciada, els saldos inicial i final, per a un exercici, de l'efectiu i altres actius equivalents, i els moviments de **fluxos d'efectiu** que s'han produït en l'empresa durant el període. Aquests saldos i moviments s'agruparan en diferents categories segons que procedeixin d'activitats ordinàries, activitats d'inversió o activitats de finançament.

El PGC, en la norma novena de la tercera part, defineix el contingut de cada un d'aquests apartats:

1) Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació: inclouen els fluxos ocasionats per activitats que constitueixen l'activitat principal per a l'empresa i per altres activitats que no es puguin qualificar com d'inversió o finançament.

2) Fluxos d'efectiu per activitats d'inversió: representen els pagaments que tenen l'origen en l'adquisició d'actius no corrents i altres actius no inclosos a la tresoreria (com immobilitzats intangibles, immobilitzats materials, inversions immobiliàries o inversions financeres), i els cobraments procedents de la seva alienació o de la seva amortització al venciment.

3) Fluxos d'efectiu per activitats de finançament: comprenen els cobraments procedents de l'adquisició per part de tercers de títols valors emesos per l'empresa (obligacions, bons, pagarés, accions, etc.) o de recursos concedits per entitats financeres o tercers en forma de préstecs o altres instruments de finançament, i també els pagaments realitzats per amortització o devolució de les quantitats aportades per ells. També figuren com a fluxos d'efectiu per activitats de finançament els pagaments a favor dels accionistes en concepte de dividendes.

Aquesta presentació dels fluxos d'efectiu segons quin sigui el tipus d'activitat que els ha donat origen permetrà als usuaris conèixer la contribució de cada tipus d'activitat a la variació total de la tresoreria, i fer previsions sobre l'evolució dels fluxos vinculats a cada tipus d'activitat.

Esmentem alguns exemples per a cada categoria de fluxos.

Són fluxos derivats de les activitats de l'explotació, entre altres:

- Els cobraments per vendes de productes o prestació de serveis que són típics per a l'empresa.
- Els cobraments de subvencions vinculades amb l'explotació.
- Els pagaments d'avançaments a proveïdors.
- Els pagaments a proveïdors per les mercaderies comprades.
- Els pagaments als creditors per serveis diversos (telèfon, fax, etc.).
- Els pagaments de nòmines als treballadors.
- Els pagaments d'interessos pel préstec rebut d'un banc.
- Els pagaments a un organisme públic vinculats amb el personal.
- Els pagaments d'impostos indirectes.

Entre els fluxos derivats de les activitats d'inversió, hi trobem:

- Els cobraments per la venda d'un immobilitzat intangible.
- Els cobraments per la venda d'accions d'altres empreses.

- Els pagaments per la compra d'un immobilitzat material.
- Els pagaments per treballs realitzats per a l'immobilitzat material.
- Els pagaments per a la compra d'obligacions emeses per altres empreses.

Entre els fluxos derivats de les activitats de finançament, hi trobem:

- Els cobraments de subvencions de capital.
- Els cobraments per l'emissió i subscripció d'accions.
- Els pagaments de dividendes als accionistes.
- El pagament en concepte de préstec a una empresa del grup.

Segons el que estableix el PGC en el primer apartat del marc i en la norma primera de la tercera part, l'estat de fluxos d'efectiu no serà obligatori per a les empreses que puguin formular el seu balanç, estat de canvis en el patrimoni net i memòria en el model abreujat. Per aquest motiu, i a diferència del que succeeix per a la resta de documents que formen els comptes anuals, només podem parlar d'un model normal per a l'estat de fluxos d'efectiu.

Els fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació representen el saldo dels cobraments i pagaments que han tingut l'origen en les activitats que són habituals per a l'empresa (el pagament de matèries primeres, de lloguers, de nòmines als treballadors, o el cobrament de les vendes, de bonificacions concedides pels proveïdors, etc.). El valor net d'aquests fluxos (cobraments – pagaments) informa de la capacitat que té l'empresa per a generar tresoreria a partir de les seves activitats ordinàries.

L'estudi d'aquesta magnitud és clau en l'anàlisi financera de l'empresa. El valor net d'aquests fluxos indica la capacitat que té l'empresa per a generar fons líquids a través de les seves activitats ordinàries. És, per tant, una bona mesura de la capacitat que té l'empresa per a autofinçar-se, és a dir, per a finançar per si mateixa les seves estratègies de creixement sense necessitat de recórrer a fonts de finançament externes.

Aquest flux se sol comparar amb el flux de les activitats d'inversió i de finançament, amb la intenció de conèixer i avaluar les polítiques de finançament i inversió que segueix l'empresa. Un saldo positiu dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació significaria que l'empresa està generant, a partir de les seves activitats típiques, prou fons per a finançar les seves inversions o reduir els seus deutes.

Una vegada exposada l'estructura general del document, convé que fem una precisió important. En el model d'estat de fluxos d'efectiu que es presenta en el PGC, els **fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació** no es determinen d'una manera directa, calculant la diferència entre el total dels cobraments i el total dels pagaments efectuats realment durant el període. El PGC ha establert, en lloc d'això, un procediment indirecte que permet estimar els fluxos vinculats amb l'explotació a partir del **resultat de l'exercici abans d'imposos** (magnitud que té l'origen en el compte de pèrdues i guanys), practicant les

correccions oportunes a aquest resultat per a eliminar les despeses i els ingressos que no han suposat per a l'empresa una variació real de tresoreria, i incorporant l'efecte de les transaccions realitzades en exercicis anteriors que són cobrades o pagades en l'actual.

D'una manera més precisa, podríem presentar el contingut del document de la manera següent.

Figura 16. Estructura de l'estat de fluxos d'efectiu

A) Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació
Resultat de l'exercici abans d'impostos
– Ajust per ingressos que no representen cobraments
+ Ajust per despeses que no representen pagaments
+/- Canvis en el capital corrent
= Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'explotació
B) Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió
– Pagaments per inversions
+ Cobraments per desinversions
= Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'inversió
C) Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament
– Pagaments per reemborsament de finançament
+ Cobraments per obtenció de finançament
= Fluxos nets d'efectiu de les activitats de finançament
Augment/disminució neta de l'efectiu o equivalents
Saldo de tresoreria al començament de l'exercici
Saldo de tresoreria al final de l'exercici

En resum, es pot dir que l'estat de fluxos d'efectiu no ha substituït cap dels documents que ja hi havia, sinó que més aviat els complementa, i ofereix una informació específica sobre els fluxos que afecten la tresoreria. Per aquest motiu, fa temps que ja formava part de la informació que elaboraven algunes empreses i analitzaven els usuaris.

3.5. La memòria

Segons el que estableix el PGC, en la desena norma de la tercera part, l'objectiu de la **memòria** és comentar, completar i ampliar la informació continguda en la resta de documents que formen els comptes anuals. En general, el contingut de la memòria és variat i ha de contribuir a projectar una imatge adequada de la formació dels resultats i de la situació patrimonial i financera de l'empresa. Per a aconseguir aquesta finalitat, és necessari que al llarg del document es faci una presentació ordenada, en la qual s'incloguin referències encreuades que remetin a la resta dels estats financers.

La informació que es presenta en la memòria és bàsicament qualitativa i de caràcter narratiu, sense que això li impedeixi oferir alguna informació quantita-

Pressuposts de tresoreria

El control d'aquest document és de gran importància per als directius d'una empresa. La continuïtat d'una empresa depèn de la seva capacitat per a vendre o prestar serveis (que es veurà reflectida en el compte de resultats, per mitjà dels ingressos) però també depèn de la capacitat que tingui l'empresa per a generar l'efectiu suficient per a atendre els seus pagaments. Així, és freqüent el cas d'empreses que es veuen implicades en un concurs de creditors malgrat tenir una saludable activitat comercial. Per a evitar aquest tipus de problemes és recomanable fer **pressuposts de tresoreria** que permetin als directius preveure i controlar l'evolució de la tresoreria al llarg del període, de manera que sempre hi hagi un saldo mínim de tresoreria que asseguri la capacitat de pagament de l'empresa. Quant a això, convé tenir en compte que la generació d'efectiu és un bon indicador de les possibilitats d'èxit o fracàs que té una empresa.

En el mòdul "La gestió pressupostària" d'aquests materials estudiarem com s'elaboren els pressupostos i quina utilitat tenen.

tiva de certa importància. La memòria conté, en aquest sentit, alguns estats que informen del moviment que han experimentat durant l'exercici determinades partides. Aquest és el cas, per exemple, dels quadres explicatius de les variacions per als immobilitzats o els instruments financers. A més d'aquests quadres, als quals podríem considerar veritables estats financers, s'inclouen en la memòria altres quadres que contenen una informació molt útil per a l'anàlisi. Aquest és el cas del quadre explicatiu de la proposta per a l'aplicació del resultat. En aquest quadre es presenta la proposta de repartiment del resultat, entre dividendes i reserves, que realitzen els administradors i hauran d'aprovar els accionistes.

El model de memòria que apareix en el PGC recull la informació mínima que ha d'aparèixer en la memòria. Aquest contingut haurà de ser ampliat amb tota la informació que sigui necessària per a conèixer la situació i activitat de l'empresa. En cas que la informació sol·licitada no sigui significativa, l'empresa podrà prescindir d'emplenar els apartats corresponents. La memòria abreujada respon a un format més reduït i ofereix menys informació que en el model normal.

En la figura següent presentem els assumptes sobre els quals ha d'informar la memòria en el model normal.

Figura 17. Estructura del model normal de la memòria

1. Activitat de l'empresa
2. Bases de presentació dels comptes anuals
3. Aplicació de resultats
4. Normes de registre i valoració
5. Immobilitzat material
6. Inversions immobiliàries
7. Immobilitzat intangible
8. Arrendaments i altres operacions de naturalesa similar
9. Instruments financers
10. Existències
11. Moneda estrangera
12. Situació fiscal
13. Ingressos i despeses
14. Provisions i contingències
15. Informació sobre medi ambient
16. Retribucions a llarg termini al personal
17. Transaccions amb pagaments basats en instruments de patrimoni
18. Subvencions, donacions i llegats
19. Combinacions de negocis
20. Negocis conjunts
21. Actius no corrents mantinguts per a la venda i operacions interrompudes
22. Fets posteriors al tancament
23. Operacions amb parts vinculades
24. Altra informació
25. Informació segmentada

3.6. Altres documents comptables

A més dels comptes anuals, les empreses poden elaborar altres documents que continguin una informació rellevant per a l'anàlisi. En els epígrafs següents revisarem dos d'aquests documents: l'informe de gestió i l'informe de l'auditoria de comptes.

3.6.1. L'informe de gestió

L'informe de gestió és un document de caràcter marcadament narratiu, en què els administradors de l'empresa descriuen les característiques del marc econòmic en què aquesta actua, l'evolució que han tingut els seus negocis, les expectatives de futur i els esdeveniments rellevants que han succeït en l'empresa després del tancament d'exercici. En aquest informe se sol incloure també un altre tipus d'informació. Així, és freqüent trobar referències a les activitats de recerca i desenvolupament, l'adquisició d'accions pròpies o les polítiques social i mediambiental que ha dut a terme l'empresa. Quan sigui necessari per a comprendre els resultats o la situació de l'empresa, el document haurà d'incloure els indicadors financers, o no financers, que siguin pertinents.

Malgrat que aquest document no té el caràcter de compte anual, ofereix una informació que pot ser rellevant per a enjudiciar la situació actual de l'empresa i les seves expectatives de futur. El Text refós de la nova llei de societats de capital (Llei 1/2010, de 2 juliol), el converteix tanmateix en obligatori en assenyalar que totes les empreses vinculades per aquesta Llei hauran d'elaborar i dipositar aquest informe, juntament amb la resta de comptes, al Registre Mercantil que els correspongui, i ha de ser auditat, amb la resta de documents, en cas que l'empresa estigui obligada a ser auditada.

3.6.2. L'informe de l'auditoria de comptes

El principal objectiu dels estats financers és oferir una informació que sigui útil i fiable per a tots els agents que tenen algun interès en l'empresa. Aquesta funció comunicativa dels estats financers està estretament relacionada amb l'entorn empresarial i financer d'un país. D'aquesta manera, a mesura que els mercats es desenvolupen, els usuaris de la comptabilitat necessiten disposar d'algun tipus de garantia que sostingui la qualitat i veracitat de la informació que subministren les empreses. L'informe elaborat pels auditors sobre els comptes anuals intenta oferir aquesta garantia.

En moltes ocasions, amb l'existència d'un marc legal no n'hi ha prou per a assegurar la utilitat i veracitat de la informació comptable. Per aquest motiu, es requereix que un expert independent, l'auditor, avalui el grau en què la infor-

mació comptable representa realment la situació de l'empresa i respecta els principis i criteris generalment acceptats en la comptabilitat del país.

Aquesta fiabilitat dels comptes es veurà augmentada en cas que l'auditor expressi en l'informe una opinió favorable i sense excepcions. En cas que la seva opinió sigui desfavorable o contingui excepcions significatives, la fiabilitat dels comptes anuals es veurà limitada.

Resum

Anomenem **estats financers** els documents que elaboren obligatòriament les empreses al final del seu exercici i contenen una informació comptable. Aquests documents estan formats pel **balanç de situació**, el **compte de pèrdues i guanys**, l'**estat de canvis en el patrimoni net**, l'**estat de fluxos d'efectiu** i la **memòria**. Els estats financers són la principal font d'informació per als agents que tenen un interès en l'empresa.

El marc conceptual i la tercera part del PGC regulen l'elaboració d'aquests documents. En el marc conceptual es recullen les normes, els principis i els criteris que sense tenir una aplicació directa contribueixen a orientar la regulació comptable. La tercera part del PGC es dedica íntegrament a regular el contingut i la forma dels estats financers.

Cada un d'aquests documents informa sobre un aspecte concret de la realitat de l'empresa. El balanç de situació ofereix una imatge de la situació patrimonial i financera de l'empresa, agrupant els diferents elements a les masses d'actiu, patrimoni net i passiu. El compte de pèrdues i guanys descriu la manera com l'empresa ha obtingut el resultat, aplicant-hi per a això un procés seqüencial d'addició d'ingressos i sostracció de despeses. L'estat de canvis en el patrimoni net presenta les variacions reals que s'han produït en el patrimoni net de l'empresa. L'estat de fluxos d'efectiu informa dels saldos i moviments que ha experimentat la tresoreria de l'empresa, agrupant els fluxos segons quin sigui el tipus d'activitat que els ha originat. Per mitjà de les referències a la resta de documents, la memòria completa i amplia la informació comptable.

A més dels estats financers, hi ha altres documents que contenen una informació valuosa per a l'anàlisi. L'informe de gestió, elaborat pels administradors de l'empresa, descriu aspectes diversos que no han estat inclosos en els estats financers. L'informe dels auditors, elaborat per professionals aliens a l'empresa, intenta avaluar el grau en què aquells estats reflecteixen fidelment la realitat de l'empresa. El conjunt d'aquells estats financers, juntament amb l'informe de gestió i l'informe dels auditors, són la matèria primera bàsica per a l'anàlisi de l'empresa.

Casos pràctics

Cas 1

Una empresa disposa d'un vehicle adquirit fa tres mesos i que està valorat en la seva comptabilitat per 20.000 euros. A causa d'un error tècnic detectat en altres vehicles del mateix model, i que pot ser corregit pel fabricant, l'empresa estima que el valor en el mercat del seu vehicle ha baixat fins als 15.000 euros.

Determineu quin seria el resultat de l'operació si l'empresa es decideix a fer la venda. Raoneu de quina manera caldria anotar el resultat, en cas de ser necessari.

Cas 2

Una empresa dedicada a la compra i venda d'ordinadors adquireix a començament de 20X8 un equip informàtic per valor de 1.500 euros. Argumenta en quin document dels seus estats financers es veurà reflectit el bé:

- a) si l'empresa l'ha comprat amb la intenció d'instal·lar-lo en una de les seves oficines, o
- b) si l'empresa l'ha comprat per a la venda, dins del desenvolupament normal de la seva activitat.

Cas 3

A partir de les dades següents, elaboreu un balanç de situació agrupant els elements a les masses i submasses d'actiu corrent i no corrent, passiu corrent i no corrent, i patrimoni net.

1. Existències de productes per a la venda: 4.200 euros.
2. Equips per al procés de la informació: 3.000 euros.
3. Deutes amb organismes públics: 1.000 euros.
4. Reserva legal: 8.000 euros.
5. Valor de les aportacions realitzades pels socis: 40.000 euros.
6. Préstecs concedits als treballadors que s'han de tornar en dos anys: 16.600 euros.
7. Diners en efectiu: 2.000 euros.
8. Elements de transport: 35.400 euros.
9. Deutes amb els proveïdors habituals: 3.200 euros.
10. Deutes a 5 anys amb entitats de crèdit: 14.000 euros.
11. Drets a cobrar a clients: 5.000 euros.

Cas 4

Una empresa elabora, al final de l'exercici 2, l'estat total de canvis corresponent en el patrimoni net. Expliqueu, a partir de les dades tretes del document, quina ha estat la política de l'empresa per a aplicar el benefici de l'any 1.

	Reserves	Resultat d'exercicis anteriors	Resultat de l'exercici	Total
Saldo final any 1			3.500	
Saldo ajustat inici any 2		3.500		
Distribució de dividendes		-1.500		
Altres variacions del patr. net	2.000	-2.000		
Saldo final any 2	2.000	0	3.500	

Cas 5

Dues empreses presenten els estats de fluxos d'efectiu corresponents. Argumenteu, a partir del valor dels seus fluxos nets, quines polítiques d'explotació, inversió i finançament segueix cada empresa.

Estat de fluxos d'efectiu de l'empresa A.

A) Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació Resultat de l'exercici abans d'impostos – Ajust per ingressos que no representen cobraments + Ajust per despeses que no representen pagaments +/- Canvis en el capital corrent	
A) Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'explotació	-1.250
B) Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió – Pagaments per inversions + Cobraments per desinversions	
B) Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'inversió	3.900
C) Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament – Pagaments per reembors de finançament + Cobraments per obtenció de finançament	
C) Fluxos nets d'efectiu de les activitats de finançament	350
Augment o disminució neta de l'efectiu	3.000
Saldo de tresoreria a l'inici de l'exercici	200
Saldo de tresoreria al final de l'exercici	3.200

Estat de fluxos d'efectiu de l'empresa B.

A) Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació Resultat de l'exercici abans d'impostos – Ajust per ingressos que no representen cobraments + Ajust per despeses que no representen pagaments +/- Canvis en el capital corrent	
A) Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'explotació	6.450
B) Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió – Pagaments per inversions + Cobraments per desinversions	
B) Fluxos nets d'efectiu de les activitats d'inversió	-3.800
C) Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament – Pagaments per reembors de finançament + Cobraments per obtenció de finançament	
C) Fluxos nets d'efectiu de les activitats de finançament	-600
Augment o disminució neta de l'efectiu	2.050
Saldo de tresoreria a l'inici de l'exercici	960
Saldo de tresoreria al final de l'exercici	3.010

Cas global

L'empresa L'avi del Nen es dedica a la fabricació i venda de roba esportiva de tot tipus.

Ens demanen que formulem els estats financers anuals el 31 de desembre de 2012 i per això ens faciliten la llista de partides següent en què hi ha elements de l'actiu, del passiu, del patrimoni net, ingressos i despeses de manera indiscriminada.

	Concepte	Import
1	Els interessos cobrats dels comptes corrents	4.286
2	Les quotes del rènting del cotxe de la gerència	6.000
3	Els impostos locals	6.240
4	El valor net comptable del programari	10.280
5	Els consums de carburants	12.340
6	L'import del deute amb la Hisenda pública en concepte d'impostos i retencions que es pagar� el febrer de 2011	12.650
7	El 2009 li van concedir una subvenció municipal que encara no li han ingressat, si bé calcula que la cobrar� el febrer de 2011	15.000
8	Els interessos pagats dels préstecs	18.000
9	El valor net comptable dels ordinadors	18.200
10	L'import pagat en concepte d'assegurances del període 2010	20.000
11	El deute amb la Seguretat Social	22.150
12	Els beneficis generats en la venda d'unes accions	30.150
13	Té una pòlissa de crèdit disposada (préstec) amb una entitat bancària que ven� el setembre de 2012	35.410
14	Va acceptar unes lletres de canvi (efectes a pagar) que vencen el novembre de 2011	44.600
15	Els estocs de matèries primeres	49.800
16	L'impost sobre el benefici corresponent a l'exercici 2010	69.084
17	Els consums d'energia el�ctrica	59.200
18	La Seguretat Social a càrrec de l'empresa	79.920
19	El valor net comptable dels vehicles de l'empresa (furgoneta i cotxe de gerència)	82.000
20	L'import de la campanya de publicitat	86.000
21	La dotació a l'amortització de l'immobilitzat material del període	120.000
22	El lloguer de la seu de l'empresa de l'any 2010	120.000
23	L'empresa disposa d'un dipòsit bancari a termini fix que ven� el juliol de 2012	125.000
24	Els clients li deuen	136.248
25	El resultat de l'exercici 2010	207.252
26	Els saldo dels comptes corrents de l'empresa	XXX
27	Els sous i salaris	266.400
28	El mobiliari	340.000
29	Per renovar el mobiliari i la maquinària, el 2008 va demanar un préstec, del qual encara queda pendent de pagar un total de 360.000 €, dels quals 120.000 es tornaran durant 2011 i la resta entre el 2012 i el 2013	360.000
30	El valor de les reserves acumulades	365.900
31	Els consums de matèries primeres	444.000
32	El capital social de l'empresa	1.000.000
33	La maquinària de fabricació	1.060.000
34	Les vendes de roba del període	1.480.000

- Tots els elements de l'immobilitzat estan indicats en la taula pel valor comptable que tenen.
- Cal calcular aquest import en emplenar el balanç.
- No hi ha cap altre element patrimonial ni ingrés ni despesa a part dels que consten en la taula.

Us demanem

Emplenar el balanç de situació el 31 de desembre de 2012 incorporant-hi tots els elements patrimonials i calculant els valors de les masses i submasses patrimonials, en la plantilla disponible.

Solucionari

Solució al cas 1

Si comparem el valor comptable del bé (20.000 euros) amb el preu estimat per a la seva venda (15.000 euros), veiem que ha sorgit una possible pèrdua per valor de 5.000 euros. De moment la pèrdua és només possible i no es convertirà en real mentre l'empresa no faci efectivament la venda.

Segons el que estableix el principi de prudència, els beneficis s'hauran d'anotar quan estiguin realitzats i les pèrdues tan aviat com siguin conegudes. Partint d'aquest principi, l'empresa hauria d'anotar la depreciació soferta pel bé. Ara només ens falta determinar el concepte que ens hauria de servir per a comptabilitzar la pèrdua. En aquest cas, sembla que la possible pèrdua és de caràcter reversible, ja que el problema tècnic pot ser corregit pel fabricant. Anotarem per tant la possible pèrdua per un valor de 5.000 euros i sota la forma d'un deteriorament.

Solució al cas 2

Distingim dos casos possibles. En el primer cas, l'ordinador representa per a l'empresa un bé sobre el qual té un dret de propietat, del qual espera obtenir rendiments en el futur mitjançant la seva incorporació a l'activitat corrent, i al qual pot atribuir amb fiabilitat un valor. Per aquest motiu, l'ordinador es pot qualificar com un actiu per a l'empresa, i al final de l'exercici de 2008 el bé hauria d'aparèixer en el balanç de situació. Aplicant-hi el criteri de permanència (o el seu contrari de liquiditat) que fem per a ordenar els actius, hauríem d'ubicar el bé entre els actius no corrents, com un immobilitzat material.

En el segon cas, l'ordinador representa per a l'empresa un producte més per a la venda. L'ordinador no formarà part de la seva estructura productiva, sinó que romandrà als magatzems de l'empresa fins que sigui venut. Per tant, la seva compra s'ha de considerar una despesa del període i es veurà reflectida en el compte de pèrdues i guanys de l'empresa, com una despesa d'explotació dins de les operacions continuades. No obstant això, si l'ordinador no hagués estat venut al final de l'exercici, i continua encara als magatzems de l'empresa, haurà de figurar també en el seu balanç, com un actiu corrent, i dins de la partida d'existències.

Solució al cas 3

Actiu		Passiu i patrimoni net	
Actiu no corrent		Patrimoni net	
Equips per a proc. d'inform.	3.000	Capital social	40.000
Préstecs als treballadors	16.600	Reserva legal	8.000
Elements de transport	35.400	Total patrimoni net	48.000
Total actiu no corrent	55.000	Passiu no corrent	
Actiu corrent		Deutes amb banc a llarg termini	14.000
Existències per a restaurant	4.200	Total passiu no corrent	14.000
Drets que s'han de cobrar als clients	5.000	Passiu corrent	
Diners en efectiu	2.000	Deutes amb organismes públics	1.000
		Deutes amb proveïdors	3.200
Total actiu corrent	11.200	Total passiu corrent	4.200
Total actiu	66.200	Total passiu i patrimoni net	66.200

Solució al cas 4

El resultat obtingut per l'empresa durant l'any 1 (3.500 euros) figura, al començament de l'any 2, com un resultat d'exercicis anteriors. D'aquest import, l'empresa ha destinat 1.500 euros a retribuir els accionistes, en la forma de dividendes, i els 2.000 euros restants a incrementar les reserves de l'empresa.

Solució al cas 5

Les dues empreses aconsegueixen tenir al final del període un saldo semblant de tresoreria (empresa A: 3.200 euros, i empresa B: 3.010 euros). Però ho fan mitjançant polítiques d'explotació, inversió i finançament ben diferents.

Si comparem els fluxos nets d'efectiu que ha aportat cada activitat, podem veure que l'empresa A ha generat amb les seves activitats habituals un dèficit de tresoreria de 1.250 euros. Això vol dir que, per mitjà de l'exercici de les seves activitats típiques, ha incorregut en uns pagaments que han superat àmpliament el valor dels seus cobraments. El valor positiu dels fluxos nets d'inversió (3.900 euros) indica que l'empresa ha mantingut durant el període una forta política de desinversió en actius (materialitzada probablement en la venda d'immobilitzats). El flux net de les activitats de finançament assenyalen, per la seva part, una moderada política d'entrades d'efectiu relacionades amb el finançament (derivades probablement d'un augment dels deutes, de la percepció d'alguna subvenció, etc.).

L'estructura del document per a l'empresa B és ben diferent. Els seus fluxos de tresoreria derivats de les activitats corrents ofereixen un saldo positiu de 6.450 euros. Aquesta xifra indica que el valor dels cobraments relacionats amb la seva activitat habitual ha superat àmpliament al valor dels pagaments. En les activitats d'inversió, els fluxos nets de tresoreria ofereixen un saldo negatiu de 3.800 euros. És probable que aquesta xifra estigui associada amb una forta estratègia d'inversió en actius, i generi uns pagaments per aquesta partida molt superiors als cobraments. El valor negatiu dels fluxos nets d'efectiu de les activitats de finançament assenyalen que l'empresa ha fet més pagaments, relacionats amb la seva estratègia de captació de recursos, que cobraments. La destinació més probable d'aquest efectiu ha estat reduir el nivell d'endeutament que l'empresa mantenia amb agents externs.

Solució al cas global

Balanç de situació el 31 de desembre de 2012

Actiu			Passiu i patrimoni net		
Actiu no corrent		1.635.480	Patrimoni net		1.573.152
Immobilitzat intangible		10.280	Capital	1.000.000	
Aplicacions informàtiques	10.280		Reserves	365.900	
Immobilitzat material		1.500.200	Pèrdues i guanys	207.252	
Elements de transport	82.000				
Maquinària	1.060.000				
Mobiliari	340.000				
Equip de procés de dades	18.200				
Inversions financeres l/t		125.000	Passiu		474.810
Dipòsit bancari a l/t	125.000		Passiu no corrent		275.410
Actiu corrent			Deutes a l/t amb entitats de crèdit	240.000	
Existències		49.800	Pòlissa de crèdit	35.410	
Existències matèries primeres	49.800		Passiu corrent		199.400
Deutors comercials		151.248	Deutes a c/t amb entitats de crèdit	120.000	
Clients	136.248		SS creditora	22.150	
Subvenció a cobrar	15.000		HP creditora	12.650	
Inversions financeres a c/t		0	Efectes a pagar	44.600	
Efectiu		211.434			
Banc compte corrent	211.434				
Total actiu		2.047.962	Total patrimoni net i passiu		2.047.962

Glossari

actiu *m* Conjunt de béns, drets i altres recursos controlats econòmicament per l'empresa, resultants d'esdeveniments passats, dels quals l'empresa espera obtenir beneficis o rendiments econòmics en el futur.

balanç de situació *m* Document dels estats financers que descriu la situació patrimonial i financera d'una empresa en un determinat moment.

cicle normal d'exploració *m* El temps que triga una empresa a fer les activitats que componen el seu cicle habitual d'activitat.

compte de pèrdues i guanys *m* Document dels estats financers en què figuren les despeses i els ingressos en què ha incorregut l'empresa al llarg d'un exercici, a fi d'explicar com s'ha format el resultat en el període de referència.

despeses *f* Decrementos en el patrimoni net de l'empresa durant un exercici, ja siguin en forma de sortides o disminucions en el valor dels actius, o de reconeixement o augment del valor dels passius, sempre que no tinguin l'origen en distribucions, monetàries o no, als socis o propietaris, en la seva condició de tals.

estat de canvis en el patrimoni net *m* Document dels estats financers que informa sobre els canvis que han afectat durant un període tots els elements que formen el patrimoni net d'una empresa.

estat de fluxos d'efectiu *m* Document dels estats financers que mostra, degudament ordenats i agrupats segons el tipus d'activitat que els genera, els cobraments i els pagaments que ha fet l'empresa durant un període.

informe d'auditoria *m* Document elaborat per professionals independents en què aquests avaluen el grau en què la informació comptable d'una empresa és la imatge fidel del seu patrimoni i els seus resultats, i respecta les regles i els criteris generalment acceptats en la comptabilitat del país.

informe de gestió *m* Document elaborat pels administradors en què descriuen diversos aspectes que poden ser d'interès per a altres agents i no han estat inclosos en els estats financers.

ingressos *m* Incrementos en el patrimoni net de l'empresa durant un exercici, ja sigui en forma d'entrades o augments en el valor dels actius, o de disminució dels passius, sempre que no tinguin l'origen en aportacions, monetàries o no, dels socis o propietaris.

marc conceptual *m* Conjunt de regles, principis i criteris que tenen un caràcter general i han estat emesos per un òrgan, oficial o privat, amb la intenció d'orientar el legislador en l'elaboració de les normes i d'ajudar els usuaris en la seva interpretació dels estats financers.

massa patrimonial *f* Qualsevol agrupació d'elements que forma part del patrimoni d'una empresa i resulta homogènia per la funció que exerceixen en aquesta.

memòria *f* Document dels estats financers la funció dels quals consisteix a comentar, completar i ampliar la informació continguda en la resta de documents que formen els comptes.

passiu *m* Conjunt d'obligacions actuals sorgides com a conseqüència d'esdeveniments passats, per a l'extinció de les quals l'empresa espera desprendre's de recursos que puguin produir beneficis o rendiments econòmics en el futur.

patrimoni net *m* Part residual dels actius de l'empresa, una vegada deduïts tots els seus passius.

principi comptable *m* Norma de caràcter general que regeix i orienta la regulació de la comptabilitat i la seva aplicació pràctica.

Bibliografia

González Pascual, J. (2008). *Análisis de la empresa a través de su información económico-financiera. Fundamentos teóricos y aplicaciones*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Mallo Rodríguez, C; Pulido Álvarez, A. (2006). *Normas internacionales de contabilidad (NIIF), Las normas internacionales de información financiera*. Madrid: Thomson.

Mallo Rodríguez, C; Pulido Álvarez, A. (2008). *Contabilidad financiera, un enfoque actual*. Madrid: Paraninfo Cengage Learning.

Omeñaca García, J. (2008). *Contabilidad general* (11a. edició). Barcelona: Ediciones Deusto.